Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

היינט 10 זייטען

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראשען

נייער פאלקסבלאט

№ 20 | לאדז, זונטאג, ט״ו שבט תרצ״ב | צענטער יאהרגאנג | Łódź, Niedziela 24 stycznia 1932 r. | № 20

אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71 — Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71.

די לאסט פון יודישע שול=ווען

פאלט אינגאנצען אויף דער יודישער געזעלשאפט

דעפ. זשולאווסקי ציהט צוריק זיין בעשולדיגונג, וואס ער האט געמאכט אויף דער סיים-זיצונג

וואַרשא 23. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט) פרייטאג, בײם עפענען די סיים־זיצונג, האט מאַרשאַלעק שווימאַלסקי איבערגע־לייענט דעם בריף, וואָס ער האָט דערהאַלטען פון דעפ. זשולאווסקי (פ. פ. ס.) מכוח זיין אינצידענט אויף דער לעצטוואָכעדיגער סיים־זיצונג, ווי בעוואוסט האָט דעפ. זשולאווסקי געזאָגט אין זיין רעדע, אַז נאָך אַ טאָג פאַר'ן אַרויסטראָגען דעם אורטייל אין בריסקער פראצעס האָט מען שוין געוואוסט גענוי דעם אורטייל. אין זיין בריף צום מאַרשאַלעק איז זשולאווסקי מודיע, אַז ער האָט נאָכאַמאָל קאָנטראָלירט דעם פאַקט — איין אָוונט פאַר'ן אורטייל האָט מען גענוי געוואוסט ווי דער אורטייל וועט אויסזעהען. ליידער, האָט ער, זשולאווסקי, נישט בעוויזען פעסטצושטעלען דעם נאָמען פון דעם, וואָס האָט געזאָגט.

ווען דער מאַרשאַלעק לייענט פאָר דעם בריף, פאַלען פון די סאַנאַציע־בענק חוזק־ווערטלעך אויפ'ן אַדרעס פון דעפ. זשולאווסקי (ער איז אויף דער זיצונג נישט געווען אַנוועזענד).

דער מאַרשאַלעק בעגלייט דעם בריף מיט אַ רעדע, אין וועלכער ער מוסר׳ט זיך דעם דעפ. זשולאווסקי, פאַרוואָס ער האָט נישט אויסגעפאָרשט דעם ענין, איידער ער האָט געוואָרפען אַזאַ שווערע בעשולדיגונג אויף דעם געריכט. דער מאַרשאַלעק רופט דעריבער זשולאווסקין צו אָרדנונג און פער־שרייבט איהם אין פראטאקאל.

די סאַנאַציע בעגלייט די מעלדונג פון מאַרשאַלעק מיט אַפּלאָדיסמענטען. דאַן האָט דער סיים זאָל נישט זיין אונטערגעוואָרפען דער קאָנטראָל פון סיים נאָר פון מיניסטאָריען־ראַט. די אַנאַליזירע־רעיער האָט אַ געווייזען, אַז דאָס געזעץ איז אַ לאַנישער אויספיהר פון די בעמיהונגען פון דער רעגירונג צו בעגרענצען אויך די בודזשעט־רעכט פון סיים.

ביים בעהאַנדלען דעם געזעץ־פּראָיעקט וועגען דער ראַציאָנאַליזירונג פון שול־וועזען האָט געזעהן אַ וואָרט דעפּוטאט גרינבוים, וועלכער האָט אָנגע־וויזען, אַז כמעט אַלע שולען מיט דער יודישער אָדער העברעאישער אונטעררייכט שפּראַך, זענען פריי־וואַטע שולען. אין דער הינזיכט איז די יודישע מינדערהייטען צומייסטען בעפּעלהט. די מלוכה האָט די גאַנצע לאַסט פון אויסהאַלטען די דאָזיגע שולען אַרויפגעוואָרפען אויף דער יודישער געזעלשאַפט.

דאָס איצטיגע פּריוואַטע שול־וועזען איז אינגאַנצען אָפּהענגיג פון מיניסטער און כמעט אַלע מיניסטאָריען האָבען זיך בעצויגען צו די יודישע פּריוואַטען נער־שטיון און געגעבען סאַציג בלויז דער אַגודה, וועלכע רעדט אין דער געזעלשאַפט, אַז הינטער איהר געהען די מאַסען. לויט דעם נייעם געזעץ וועט זיין כמעט אוממעגליך צו בעקומען אַ קאָנצעסיע אויף אַ שול, די שולען וועט מען קאָנען לייכט פאַר־מאַכען אונטער'ן אויסרייד, אַז עס ווערט אין זיי געפיהרט אַן אַנטי־מלוכה'שע אַגיטאַציע. דעפּוטאַט גרינבוים ווייזט אָן, אַז די פּאָליטיק פון נישט צולאָזען די יודישע יוגענד צו קיין אַרבייט ברענגט דערצו, אַז די יוגענד פאַלט אַרונטער אונטער דער ווירקונג פון די קאָמוניסטישע לאָזונגען, ווייל זי האָט נישט פאַר זיך קיין שום פּערספּעקטיוו. געגען קאָמוניזם קעמפט מען מיט רעפּרעסיעס, אָבער רעפּרעסיעס האָבען נאָך קיינמאָל נישט אָפּגעשוואַכט קיין רעוואָלוציאָנערע בעוועגונג.

ביים בעהאַנדלען דעם געזעץ־פּראָיעקט פון דער רעגירונג וועגען די זעלבסטפערוואַלטונגען האָט גענומען אַ וואָרט דער אינערן־מיניסטער פּיעראַצקי, וועלכער האָט פערטיידיגט דעם פּראָיעקט, בעהויפּ־טענדיג, אַז דער ציל פון דער רעגירונג איז צו זיכער־רען די פרייהייט פון דער זעלבסטפערוואַלטונג און די ראַהמען פון די מעגליכקייטען און בעדערפענישען פון פּראַקטישען לעבען. געגען געזעץ־פּראָיעקט זענען אַרויסגעטראָטען די פאַרשטעהער פון די פּאַר־טייען, פון פּ. פּ. ס., פון דער פּויערען־פּאַרטיי און אַנ'אוקראַינער. דער פּראָיעקט איז איבערגעשיקט געוואָרען אין דער אַדמיניסטראַטיווער קאָמיסיע.

טראַמוואַי=שטרייק דויערט ווייטער

(2) נעכטען 11 אַ זייגער ביינאַכט האָט זיך אין שטאָטישען קינאָ אָנגעהויבען די פערזאַמלונג פון די שטרייקענדע טראַמוואַי־אָנגעשטעלטע.

פון דעם בעריכט, וואָס עס האָט אָפּגעגעבען דער פּאָרזיצער פון שטרייק קאָמיטעט לוקאַשעווסקי, דערוויסט מען זיך, אַז דער אַרבייטס־אינספּעקטאָר און די טראַמוואַי־דירעקציע וויל נישט אַריינגעהען אין אונטערהאַנדלונגען מיט דעם שטרייק־קאָמיטעט.

דער שטרייק־קאָמיטעט האָט זיך געוואָנדען צו די אַנדערע אַרבייטער־פּעריאָנען וועגען אונ־טערשטיצען די שטרייקענדע טראַמוואַי־אָנגעשטעל־טע. דער פאָרזיצער פון די אונטער־שטאָטישע צופ־פאַהר־טראַמוואַיען האָט דערקלערט זיין בערייטקייט אונטערצושטיצען מיט אַ שטרייק די לאָדזשער טראַמ־וויי־אַרבייטער. דער שטרייק זאָל אויסברעכען שוין דעם דאָנערשטאָג.

דער פאַרשטעהער פון דעם קלאַסען־פּעריאָן פון די טראַמוויי־אַרבייטער ה׳ מאַרטשיניאַק, האָט דערקלערט, אַז פון די טעקסטיל־אַרבייטער האָבען די טראַמווייאַדשעס גאָרנישט וואָס צו דערוואַרטען, ווייל בעת דעם אַלגעמיינעם טעקסטיל־שטרייק האָבען די טראַמוויי־אַרבייטער איבערגעריסען דעם אַלגעמיינעם שטרייק, וואָס עס האָט דערפיהרט צום צוזאַמענבראָך פון טעקסטיל שטרייק.

נאָך אַ לענגערע דיסקוסיע איז אַריינגעקומען אַ גאַנצע רייה פאָרשלאָגען דערונטער אַ פאָרשלאָג, אַז די שטרייק־פיהרונג זאָל איבערגעגעבען ווערען אין די הענד פון די בראַנ. פעראיינען. דער דאָזיגער פאָרשלאַג איז געוואָרען אָפּגעוואָרפען. עס איז אויסגעדריקט געוואָרען אַנערקענונג דעם ביז־איצטיגען שטרייק־קאָמיטעט און איהם איז אויך אויף ווייטער איבערגעגעבען געוואָרען די ווייטערדיגע שטרייק־פיהרונג.

DZiS, o godz. 12-ej w poł. jako w rocznicę śmierci

B.P. **ANNY HERZ**

odbędzie się w Synagodze Szpitala żałobne nabożeństwo, na które zaprasza krewnych i znajomych

Zarząd Szpitala Starozakonnych
Fund. Małż. Poznańskich w Łodzi.

518

מתוך צער עמוק הננו מודיעים לצבור הציוני על פטירת של חברנו, אחד הציונים הותיקים והנאמנים מי שהיה חבר הועד הציוני

ג. ע. נפתלי הירש לוסטרניק

ההלויה תהיה היום, ביום א׳, ט״ז שבט (24/1) בשעה 12 בצהרים מבית הטהרה החברים מתבקשים לבוא ולחלק למנוח את הכבוד האחרון.

ועד ההסתדרות הציונית, ועד „קרן היסוד"
ועדת קרן הקימת לישראל, „המשרד הארץ־ישראלי"

529

יוד. פרויען־פערבאנד „וו. י. ז. א.", לאדז.

מיטוואך, דעם 27־טען יאנואר, 9 אוונט וועט דער יונגער דיכטער

ישעיהו שפיגעל

האלטען א פארטראג א. ד. ט.:

„דער אידעען־כאמה אין דער יוד. דיכטונג"

נג"כ׳ רעפעראט — רעציטאציעס פון אייגענע שאפונגען.

496

אויסבעסערונג

אין פרייטאג׳דיגען אנאנס פון די ווינסקא־וואַליער אין לאדז איז אריינגעפאלען א טעות. ס׳איז נישט אנגעגעבען געוואָרען דער וויצע־פרעזעס אב־הם הערש שפינקעלשטיין, אנשטאט מינץ דארף זיין מאניק, אנשטאט בערנשטיין דארף זיין בארנשטיין.

הרינו משתתפים בצערו הגדול של חבר נשיאות הועד של מוסדנו מר חנוך פריימן במות עליו אחיו

מאיר נ. ע.

בעבודתו המסורה לטובת מוסדנו ימצא תנחומיו!

הועד
של בית־המחסה לילדים
והחוה בהלנובק

520

רגשי השתתפות מקרב ולב עמוק הננו מביעים לחברנו מר חנוך פריימאן לרגלי האסון שקרהו במות עליו

אחיו נ. ע.

בעבודתו למען בנין ארצנו ינחם!

ועד ההסתדרות הציונית בלודז
ועדת קרן היסוד
ועדת קרן הקימת לישראל
ועד בית־הכנסת „אהל יעקב"

געשלאסען די בערלינער אוניווערזיטעט

צוליב שווערע אנטיסעמיטישע אונרוהען

היטלעריסטישע כוליגאנעס מערדערליך געשלאגען יודישע סטודענטען און סטודענטקעס. — 7 שווער און 30 לײַכט-פֿערוואונדעטע יודישע סטודענטען. — די דײַטשע פאליצײַ האט געשטערט צו פֿערטיידיגען די יודישע סטודענטען

בערלין, 22 (י.ט.א.) היינט זענען אויף דער בערלינער אוניווערזיטעט אויסגעבראכען אַנטיסעמיטישע אונרוהען. די סטודענטען-היטלעריסטען זענען בעפאלען און געשלאגען די יודישע אַקאַדעמיקער, אריבערטראגענדיג באלד די שלעגערייען מחוץ דער אוניווערזיטעט, וואו עס זענען בעפאלען געווארען פיל דורכגעהער מיט יודישען אויסזעהען. דערבײַ האבען זיך פסדר געהערט אויסרופען „יודא פערעקע" („פגר יוד"). איינינע פֿערוואונדעטע האט מען געבראכט אין שפיטאל. אויפ'ן אוניווערזיטעטס-הויף איז ענטשטאנען אַן'אוגעוועהנליכער טומל, בעת וועלכען די היטלערישע אקאדעמיקער האבען אויסגעהאקט א גרויסע צאהל שויבען אין די אוניווערזיטעטס-בנינים. די אלארמירטע פאליצײַ האט צוטריבען די אויפלויף. בעגעגענדיג זיך דערבײַ מיט גומי-שטעקענס. זעקס היטלעריסטען זענען ארעסטירט געווארען.

ווי מען פֿערזיכערט האבען די היטלעריסטען בעקומען מוט צו זייערע ארויסטרעטונגען א דאנק דעם נצחון, וועלכען זיי האבען אפגעהאלטען בעת די לעצטע וואהלען צו די סטודענטען ראטען אויף די הויך-שולען.

בערלין, (י.ט.א.) נעכטען נאכמיטאג האבען די סטודענטען-אונרוהען אויף דער בערלינער אוניווערזיטעט אנגענומען א פערשארפטע פארם. עס איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז די נאצי-סטודענטען האבען זיך צוגעגרייט צו א סיסטעמאטישען אנגריף אויף דעם יודישען סטודענטען-פערעיין „ספרעוויא". די אנטיסעמיטישע סטודענטען זענען היינט נאכמיטאג מיט א בעזונדערער ווילדקייט בעפאלען און געשלאגען די מיטגלידער פון דעם דאזיגען פערעיין, ארויפרייסענדיג זיי די היטלען פון קאפ.

„ספרעוויא" האט געשאפען א זעלבסטשוץ, אבשטויסענדיג דעם אנגריף פון די אנפאלער. עס איז געקומען דערבײַ צו א מוראדיגער שלעגערײַ, בעת וועלכער פיל פערזאן זענען פערוואונדעט געווארען פון ביידע זייטען.

בעת מען האט די פערוואונדעטע יודישע סטודענטען אבגעפיהרט פון קאמף פלאץ, האבען די אנטיסעמיטישע סטודענטען געזונגען דאס בלוט-דורשטיגע לידעל „ווען יודען-בלוט פאם מעסער שפריצט דאן געהט נאכמאל זאגוט".

בערלין, (י.ט.א.) צוליב דעם, וואס די אנטיסעמיטישע אונרוהען אויף דער בערלינער אוניווערזיטעט האבען אנגענומען א זעהר פערשארפטע פארם, האט דער סענאט היינט אין די אווענטשעה'ען פערעפענטליכט א פעראָרדנונג, לויט וועלכער די אוניווערזיטעטס-למודים ווערען איבערגעריסען און די אוניווערזיטעט ווערט געשלאסען ביז מאנטאג.

בערלין, 23 (י. ט. א. טעלעגראפיש). בעת די עקסצעסען אויף דעם בערלינער אוניווערזיטעט זענען די יודישע סטודענטען מערדערליך געשלאגען געווארען פון די דײַטשע כוליגאנעס, 7 יודישע סטודענטען זענען שווער פערוואונדעט געווארען און 30 זענען לײַכט פערוואונדעט געווארען. פון די 7 שווער געשלאגענע זענען 5 פון צענטראל-פעראיין און 2 ציוניסטען. בײַ איינינע זענען אויסגעהאקט געווארען אלע ציין. בײַ אנדערע זענען צובראכען געווארען די נאז-ביינער. בײַ עטליכע זענען אפגעשניטען די אויערען. די כוליגאנעס זענען געווען אזוי אכזריות'דיג, אז זיי האבען נישט געשאנעוועט קיין פרויען.

בערלין, 23 (י. ט. א. טעלעגראפיש). דער פערלויף פון די עקסצעסען איז געווען אזעלכער: א מחנה פון 300 היטלעריסטישע סטודענטען, בעוואפענט מיט גומענע שטעקענס און מעסערס, איז בעפאלען א גרופע יודישע סטודענטען. די יודישע סטודענטען האבען געגעבען א העפטיגען ווידערשטאנד. די אנטי-פאשיסטישע עלעמענטען זענען די יודען געקומען צו הילף. פאליצײַ האט זיי אבער ארומגערינגעלט און נישט געלאזט פערטיידיגען די יודען.

דער צענטראל-פעראיין פון די דײַטשע יודען האט באלד אונטערגענומען אַן'אינטערווענץ בײַ דער רעגירונג און בײַם פאליצײַ-פרעזידענט. מ'האט זיי פערזיכערט, אז די עקסצעסען וועלען זיך מעהר נישט איבער'חזר'ן.

בערלין 23 (יט"א טעלעגראפיש) די אנטי-יודישע עקסצעסען אויף דער אוניווערזיטעט זענען געווען ארגאניזירט און גוט צוגעגרייט. די עקסצעסען האבען די היטלעריסטישע סטודענטען ארגאניזירט צוליב דעם בעשלוס פון דעם אוניווערזיטעטס-סענאט, לויט וועלכען די 2 היטלעריסטישע סטודענטען פריק און היטלער, זענען אויסגעשלאסען געווארען פון אוניווערזיטעט צוליב זייערע העצערישע רעדעס. נאך דעם בעשלוס פון סענאט, האבען די היטלעריסטישע סטודענטען ערקלערט, אז זיי וועלען נקמה נעהמען אין זייערע יודישע חברים. צומארגענס, האט דער היטלעריסטישער ארגאן „אנגריף" פערעפענטליכט א העצערישען ארטיקעל. אין וועלכען ער האט גערופען צו עקסצעסען געגען יודען. די צייטונג האט בעצייכענט דעם בעשלוס פון סענאט פאר א יודישע פראוואקאציע, און אין זעלבען טאג, ווען דער „אנגריף" האט פערעפענטליכט דעם ארטיקעל, זענען אויסגעבראכען די עקסצעסען אויף דער אוניווערזיטעט.

צו די אנטיסעמיטישע עקסצעסען אין בערלינער אוניווערזיטעט

פאליצײַ שליסט אפ דעם אײַנגאנג אין אוניווערזיטעט

אונטען: דער רעקטאר פון אוניווערזיטעט פראפ. לידערס

לאוואלס רעגירונג בעקומען צוטרוי

פאריז, 23 (ספ טעל.) דער פארלאמענט האט אנגענומען א רעזאלוציע אין וועלכער עס ווערט אויסגעדריקט צוטרוי לאוואלס רעגירונג.

פאר דער אפשטימונג האט דער פרעמיער לאוואל געהאלטען א רעדע, וואס איז געווען אמייסטען געווידמעט די אבשטעריגונגס-פראגע, ער האט אויסגעפיהרט, אז פראנקרייך וועט זיך קיינמאל נישט אבזאגען פון דער רעכט, וואס עס זענען איהר אנערקענט געווארען דורך די טראקטאטען.

בברכת מז"ט חמה ולבבית אנו מברכים את חברנו הנכבד
מר מרדכי גרינבערג
לנשואיו את העלמה
מרת חיה רחל צוקערמאן
תאיר מזלכם כשמש בצהרים.
חיים ביוך קראנגאלד ורעיתו
יעקב גאלדבערג ורעיתו

את ברכותינו החמות והלבבות אנו שולחים לחברנו הנכבד
מר מרדכי גרינבערג
לנשואיו את בחירת לבו
מרת חיה רחל צוקערמאן
תאיר מזלכם כשמש בצהרים.
המברכים
משה אהרן שטערן ורעיתו
יצחק מנחם הימעלפארב ורעיתו
מאיר גאלדמאן ורעיתו

מזל-טוב
אנו מברכים את חברנו הנכבד
מר מרדכי גרינבערג
לנשואיו את העלמה
מרת חיה רחל צוקערמאן
תהא דרככם צלחה וסוגה בשושנים.
אליהו נח בריספאווסקי עם הכלה
מנחם מאי דקעווישש ורעיתו
משה אהרן זילבערשטיין

„ליבת הצדק" לאדז, ציגעל-גאס 17.
פיזיקאליש טעראפישער קאבינעט
אין טעטיג טעגליך פון 11—1 מיטאג און פון 4 ביז 6 אווענד געפינט זיך אונטער דער אויפזיכט פון א דאקטאר-ספעציאליסט.
קווארץ-לאמפ, די טערמיע, סאלוקס, עלעקטרישע בעדער.
187

וויכטיג פאר דאמען!
געוו. דאמען-פריזיער ארבייטער
STANISŁAW
אין די פירמעס
A Nowicki Śródmiejska 3
Schilke, Grand-Hotel
Piotrkowska 72
נעהמט אן איצט בײַ זיך אין דער פריוואט וואוינונג

זשעלאזנא 12, וואוינונג 28
רעכטע אפיצינע, 2-טער שטאק.
נידריגע פרייזן! 378 נידריגע פרייזן!

א גראנדיעזע גנבה אין קראקא

בע'גנב'עט א רײַכע גוט-בעזיצערין אויף 2 מיליאן זל.

קראקא, 23 (טעלעפאניש). אין האטעל גראנד אין קראקא וואוינט די פראנצויזישע בירגערין מאריא סאמקעוויטש, א רײַכע גוט-בעזיצערין.

פרײַטאג בײַנאכט האבען זיך צו איהר אין האטעל-צימער ארײַנגעריסען גנבים, אויסגעריסען א וואליזע און ארויסגענב'עט 6,550 ענגלישע פונט און 10,000 פראנצויזישע פר. חוץ דעם א 6 קאראטיגע בריליאנטענע קאליע, א בראש מיט שווארצע בריליאנטען מיט שמאראגדען. דרײַ פינגערלעך מיט 5 קאראטיגע בריליאנטען און שאפירען, 3 שנירלעך פערל פון א גרויסען ווערט און אויך 2 קאסטבארע פוטערס.

צוזאמען ווערט די גנבה געשאצט אויף 2 מיליאן זל.

די געליטענע האט בעשטימט א בעלוינונג פון 10 פראצענט פאר צוריקבעקומען די גנבה.

פרוי סאמקעוויטש איז ערשט מיט 3 טעג צוריק ארויסגעפאהרען פון ווארשא, וואו זי האט געוואוינט אין האטעל „איראפעיסקי".

מאשין-מצות
ווערט געבאקען אלע טאג פרישע און דינע, ווי אויך מצה-מעהל, אייער-פערפעל און סובארמעס לויט שארלסבאדער סיסטעם
כדי עמפפעהלען צו יעדער צײַט אונזערע גוט-בעקאנטע און פרישע געבעקסען פון אונזער איבערע - בעוואוסטער צוקערבייע
ב. ווײַנבערג
38 פיעטריקאווער 38
:-: טעל. 143-82 :-:

יודיש טעאטער אין „פילהארמאניע"
דירעקציע: ד. צעלמייסטער און א. בעזמאן.
היינט, זונטאג, 9 אווענד — דאפעלטע פארשטעלונג!
מיט דעם לאדזשער ליבלינג רעגינא צוקער אין צימבאליסט'ס אויפפיהרונג
„די יודישע שיקסע"
אפערעטע אין 3 אקטען מיט 24 נומערן געזאנג און טאנץ מיט רעגינא צוקער
אין דער הויפט-ראל. נאך דער פארשטעלונג א גרויסער פרעהליכער דיוועטיסמענט מיט אנטייל פון די ליבלינגע פון פילהארמאניע מיט רעגינא צוקער אין איהר רעפערטואר.
בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון פילהארמאניע פון 11—2 און פון 5 נאכמ
מארגן מאנטאג 9 אוו. א מתנה דעם לאדזשער טעאטער-עולם במעט בחנם
פרעמיערע! צימבאליסט'ס נײַע אויפפיהרונג צום 1. מאל מיט רעגינא צוקער
„דאס זיסע מיידעל"
העכסט קאמישע אפערעטע אין 3 אקטען
מיט רעגינא צוקער אין דער ראל פון „פענסיאן-מיידעל".
אלע בילעטען אין פארטער נאר 1 זלאטי, באלקאן און גאלעריע — נאר 50 גר.
געדענקט! דעם מיטוואך אין פאלקס-טעאטער, זגערזשער 17
א הארץ, וואס בענקט
מיט נאך צוו וואס? לצוט מארגן!
אײַנהייטס-פרײַזען

אריטאבוסעז קאנקורירען מיט די באהנען
גרויסע רעדוקציעס פון באהן-ארבייטער
ערקלעהרונג פון מיניסטער קיהן

ווארשא, 23. (טעלעפאניש פון אונזער קאררעספאנדענט) אין דער ביודזשעט-קאמיסיע איז היינט געפיהרט געוואָרען אַ דיסקוסיע איבער'ן בודזשעט פון קאמוניקאציע-מיניסטעריום.

עס האט אויך גענומען א ווארט דעפ. ד"ר ייזייירין, וועלכער האט גערעדט וועגען האלדאיינקויף אויף באהן שוועלען.

מיניסטער קיהן האט ערקלערט, אז די באהנען ליידען פון דער אויטאבוסען-קאנקורענץ. מען וואלט איינגעפיהרט פארקלייען דעם ביזנעס, נאר דער בודזשעט ערלויבט דאס נישט.

עס זייען שוין רעדוצירט געוואָרען אַ רייה אייזען און עס וועלען ווייטער רעדוצירט ווערען צוגען.

מען דארף רעדוצירען 15.000 באהן-ארבייטער, אַ העלפט פון דער צאהל איז שוין רעדוצירט.

רומענישע רעגירונג שליסט צייטונגען
וואס זאגען דעם אמת וועגען מעשה סאראקא

בוקארעשט, 23 (יט"א טעלעגראפיש) די צייטונגען, וואס האבען פערעפענטליכט ארטיקלען געגען דער מעשה סאראקא, זענען אפגעשטעלט געוואָרען פון דער מאכט.

היינט — די וואהלען צום 10-טען ציוניסטישען לאנד-צוזאמענפאר

ווארשא, 23 (יט"א טעלעפאניש) דאס תוקף וואהל ביורא ביי דער ציוניסטישער ארגאניזאציע טיילט מיט, אז היינט, זונטאג, קומען פאר אין גאנץ פוילען די וואהלען צום 10 טען ציוניסטישען לאנד-צוזאמענפאהר. וואהל-רעכט האבען נאר די, וואס האבען מיטגליד-קארטען פון צענטראל-קאמיטעט פאר יאהר 1931.

אויפגעהאנגען פאר שפיאנאזש

ווילנא, 23 (טעלעפאניש) אין ווילנא איז אויסגעפיהרט געוואָרען דער טויט-אורטייל, דורך הענגען אויף א געוויסען שאבינסקי, וועלכער איז באשולדיגט געוואָרען אין שפיאנאזש.

צוזאמענשטויסען פון פאליציי מיט ארבייטסלאזע

טורין, 23 (ספ. טעל.) אין קאָניצע האט זיך צונויפגעקליבען א המון ארבייטסלאזע ביים מאגיסטראט און פערלאנגט שפייז אינטערסטיצונג. ווען דער מאגיסטראט האט געמאלדען, אז ער האט נישט קיין פראדוקטען און קען נישט בעפרידיגען די פאדערונג פון די ארבייטסלאזע, האבען די ארבייטסלאזע זיך איינגעריסען אין מאגיסטראט און געמאכט דארט א חורבן.

פאליציי האט פרובירט ארויסטרייבען די ארבייטסלאזע מיט גוטע'ן שטעקענס. זי האט אויך גענומען זיי פאנאנדערטרייבען פון דער גאס. זי האט אבער נישט בעהערשט די סיטואציע, די געשעהענישען האבען זיך איבערגעטראגען אויפ'ן מארק. עס איז ארויסגערופען געוואָרען מיליטער, וואס האט בעזעצט די עלעקטראוונגס, טורמע, די פאסט און טעלעגראף און געכאפט פונא דערגעטריבען דעם עולם.

דריי פאליציאנטען זענען פערוואונדעט. א געוויסע צאהל פערזאנען איז ארעסטירט. די געשעהענישען האבען געדויערט פון 2 ביי טאג ביז 7 אין אָוונט.

קאטאוויץ. אין פאראשטאט ביי ריבניק איז פארגעקומען 700 קעפיגער מיטינג פון ארבייטסלאזע. אויף דעם מיטינג האבען גערעדט די דעפוטאטען מיכאלעק און מאטיקא.

נאך דער רעדע פון צמיל גערשט פון יאנקאוויץ האט זיך א גרויסער עולם פון די ארבייטסלאזע, וואס זענען געווען אויפ'ן מיטינג, זיך ארויסגעלאזט אויף דער גאס אין דעם מומענט איז אנגעקומען פאליציי און פערשפארט דעם וועג צו דער גאסע „הילעניס".

צווישען עולם האט שמיצער געהאלטען א רעדע אויף די פאליציאנטען האט מען אנגעהויבען ווארפען שטיינער. פאליציי האט אויסגעשאסען דעם עולם זיך פאנאנדערציגען. ווען דער עולם האט נישט געפאלגט, האט די פאליציי געגעבען א זאלפ אין דער לופטען. טייל דעמאנסטראנטען זענען אנטלאפען, אבערערע זענען אריבער דעם מארק און פון דארט געגעבען בעווארפען די פאליציי מיט שטיינער. דאמאלס האט די פאליציי בעניצט געווער. איינער איזדערהרג'עט געווארן. עס זענען אויך פארהאן צוויי שווער און צוויי לייכט פערוואונדעטע. די דעמאנסטראציע איז צוטריבען געווארען.

די פערוואונדעטע זענען דער 18-יאהריגער שילער שפיוואק, 17 יעהריגער סאבישעק, צוויי ארבייטער — אנערמאן און אלעש. איין פאליציאנט איז פערוואונדעט.

עס זענען געמאכט געווארען ארעסטען.

—=):O:(=—

98 מיליאן זל. אויף שטיצע פאר ארבייטסלאזע

ווארשא, 23 (טעלעפאניש). אין דער בודזשעט-קאמיסיע איז אויך בעטראכט געווארען דער בודזשעט פון ארבייטס מיניסטעריום.

דער רעפערענט דעפ. געטעל האט אנגעוויזען צווישען אנד. אז אין פארגע יאהר האט מען אויסגעגעבען אויף שטיצע פאר ארבייטסלאזע 98 מיליאן זל. דעם 16. יאנואר ה. י. זענען אין פוילען געווען 309,083 ארבייטסלאזע.

אין דער דיסקוסיע האט אויך גענומען א ווארט דעפ. ראזמארין.

צום סוף האט גערעדט מיניסטער הוביאקי.

לארד רידינג קראנק געווארען אין עגיפטען

קאירא, 22 (יט"א) לארד רידינג, וועלכער ווייזט דא צוזאמען מיט זיין פרוי נאך'ן בעזוך אין ארץ-ישראל, איז קראנק געווארען און ליגט אין בעט. ווי עס הייסט, איז עס א בראנכיט, פעראורזאכט דורכ'ן שטורם-וועטער. די קראנקהייט איז נישט קיין געפעהרליכע, זי וועקט אבער בעאונרוהיגונג צוליב'ן עלטער פון לארד רידינג. ער איז איצט אלט 71 יאהר.

לאנדאן, 22 (יט"א) קיין לאנדאן איז היינט אנגעקומען א רעגירונגס-אעראפלאן פון קאירא, וועלכער האט מיטגענומען א בוקאנטער לאנדאנער מעדיצינער און א קראנקען שוועסטער פאר דעם קראנק-געווארענעם לארד רידינג און איז תיכף צוריק אבגעפלויגען קיין קאירא.

פרעמיער פריסטאר ביים מלוכה-פרעזידענט

ווארשא, 24. (טעלעפאניש) דער מלוכה-פרעזידענט האט אויפגענומען דעם פרעמיער פריסטאר, וועלכער האט אינפארמירט דעם פרעזידענט וועגען דער לויפנדער ארבייט פון דער רעגירונג.

פראצעס געגען ווארשאווער דאזארעס

ווארשא, 23 (טעלעפאניש) בקריב וועט אין ווארשא פארקומען דער פראצעס געגען די דאזארעס: קליינבערג, ד"ר שפער, ציזמאן, פרידמאן און אדוו. אלחנן לעווין, וועלכע ווערען בעשולדיגט אין בעטייליגען זיך אינ'ם בעקאנטען געשעפט אין דער ווארשאווער קהלה.

די יודישע אויפבוי-ארבייט אין ארץ-ישראל
מאכט א שטארקען איינדרוק אויף דעם הויז-פון-קאמונס

לאנדאן (יט"א) די ענגלישע ציוניסטישע פעדעראציע האט בעקומען אן'ענטפער אויף די בעדגרייסונג, וואס איז דורך דער לעצטענס אפגעהאלטענער קאנפערענץ פון ענגלישע ציוניסטען, ארויסגעשיקט געווארען צום הויז-קאמיסאר געג. סער ארטור וואקאפ. אין דעם בריף, וואס איז געשריבען דורכ'ן פריוואט-סעקרעטאר פון הויך-קאמיסאר ה' ארטשער לוסט ווערט געזאגט, אז דער הויך-קאמיסאר האט איצט בעריידט אַ בעדייטענדע טייל פון לאנד און געפינט זיך אונטער'ן שטארקען איינדרוק פון די גרויסע פראקטישע נוצענס, וועלכע די ציוניסטישע בעוועגונג האט אריינגעבראכט אין לאנד, אַ שטארקען רושם האט אויך געמאכט דער אידעאליזם, וועלכער בעגייסטערט די יודישע קאלאניסטען.

הלאנג-קינא-טעאטער
APOLLO
היינט און פאלג. טעג!
ריזיגער דאפעלטער פראגראם!
1) „גרעניץ-לעגיאן"
ספענאציאנעלע דראמע פון לעבען פון ווילדער מדבר. — אין די הויפט-ראלען:
FayWray, Jack Holt, R.Arlen
2) „RANGO"
מעכט גער קלאנג-פילם, וואס שילדערט די מדבר. אינטערעסאנטער אינהאלט!
נישט געזעהענע ביז איצט שפאנענדע מאמענטען. —
נעכסטער פראגראם: „דער גלאקען-ציהער פון נאטר-דאם"
אנהויב אין וואָך. טעג 4 נאכמיטאג, שבת און זונטאג—12 א זייגער בייטאג.

אויפשטאנד אין שפאניע
ווער עס האט אנגעפיהרט מיט'ן שטרייק וואס ערקלערט די רעגירונג

מאדריד, 23. (ספ.) מיט דעם אויפשטאנד אין בארצעלאָנע פיהרען אָן די אנארכא-סינדיקאליסטען און סעפאראטיסטען.

עס איז פארגעקומען אַנ'אויסערא-דענטליכע זיצונג פון פארלאמענט אין צוזאמענהאנג מיט די געשעהענישען אין קאטאלאניע. דער פרעמיער אזאנא האט דערקלערט, אז דער פעסטשטעלונג-פלאן פון די סעפאראטיסטען איז נישט געווען אומבעקאנט פאר דער רעגירונג. זיי האבען געוואלט אנהויבען דעם אויפשטאנד דעם 25-טען יאנואר צום יאהרטאג פון אויפשטאנד אין קאטאלאניע.

די רעגירונג גיט זיך אפ א רעכנונג פון דער לאגע, זי ווייס אויך, אז די סעפאראטיסטען בעקומען געלד פון אויסלאנד. די קאטאלאנישע באנק שטיצט אונטער די רעוואלוציע מיט געלד-מיטלען. דער פרעמיער האט געזאגט, אז די צאהל רעוואלוציאנערען דערגרייכט צו 15 טויזענד. עס איז אבער נישט אויסגעשלאסען, אז דייער צאהל זאל גרעסער ווערען. זיי וועלען בעזעצען דעם שטח, וואס גרענעצט זיך פון פראנקרייך און פון דארט וועלען קומען צו זיי די אנטלאפענע פון שפאניען.

„איך האב געגעבען אַ פעראָרדנונג — האט געזאגט דער פרעמיער — דערשטיקען דעם אויפשטאנד מיט די שארפסטע מיטלען. די געשעהענישען אין קאטאלאניע זענען דאך — אַנ'אָפענער בונט".

דער פרעמיער האט געשטעלט די פראגע פון צוטרוי פאר'ן פארלאמענט. „איך וויל וויסען — האט ער געזאגט — צי אין דעם דאזיגען קאמף קען איך רעכענען אויף אייער שטיצע". 285 דעפוטאטען האבען געשטימט פאר צוטרוי. די איבעריגע האבען זיך אפגעהאלטען.

מאדריד. אין בארצעלאָנע האט די רעגירונג ארעסטירט 60 פערזאן, וועלכע מען האט אפגעפיהרט מיט אויטאמאבילען אין טורמע. די קאָרןקאמוניקאציע איז נאך געשטערט. אין די הענט פון די אויפשטענדיגע געפונען זיך נאך 6 שטעט. די מיליטער-אפטיילונגען, וואס זענען לכתחילה ארייבער צו די אויפשטענדיגע, קעהרען זיך אום צוריק צו דער רעגירונג.

מאדריד. נאכדעם ווי דאס רעגירונג מיליטער האט פערנומען די שטאט מאנרעס, וועלכע האט זיך געפונען ביי די אויפשטענדיגע, האט דאס מיליטער בעקומען פאלגענדיגען בעפעהל פון דער רעגירונג. „אין משך פון 15 מינוט מוז אין שטאט ווערען רוהיג. יעדען בונטאר, וואס מען וועט כאפען מיט געוועהר אין האנט, דארף מען אויפ'ן אָרט דערשיסען".

מאדריד. עס איז דערשינען אַ דערקלערונג פון דער רעגירונג, אַז דאס מיליטער וועט דערשטיקען דעם אויפשטאנד מיט פייער און רויך.

בארצעלאנא, 22. (פאט). נישט געקוקט אויף די קלאנגען וועגען אַ גענעראל-שטרייק, האבען אלע ארבייטער אַ חוץ די שאפערען זיך היינט געשטעלט צו דער ארבייט. עס האט זיך דערשפרייט אַ קלאנג, אַז די גענעראלע ארבייטער-פעדעראציע האט גענומען בעשלאסען נישט ארויסצורופען קיין גענעראל-שטרייק און זיך צו ווענדען צו די רעוואָלוציאנערען פון מאנדעזער קרייז, זיי זאלען נישט שטעלען קיין ווידערשטאנד דעם רעגירונג-מיליטער.

פאריז. עס איז איינגעפיהרט געוואָרען אין שפאניען אַ שטרענגע צענזור. דער גרענעץ-פונקט ריאסאס איז פערנומען געוואָרען דורך די אויפשטענדיגע. זיי האבען זיך כאפט צוויי וואגאן דינאמיט.

מאדריד. דער שפאנישער קריגס-מיניסטער מעלדעט, אַז די רעגירונגס-מיליטער האט אפגעהאלטען אַ גרויסען נצחון. מען דארף רעכענען, אַז דער אויפשטאנד אין קאטאלאניע זאל גיך ליקווידירט ווערען.

מאדריד. די שטאט מאנרעס איז פערנומען געוואָרען דורך דעם רעגירונגס-מיליטער דורך אַ שנעלע, קאנצענטרירטע אטאקע. די אויפשטענדיגע האבען בעווארפען די קאוואלעריע מיט גראנאטען.

צו די שווערע אונרוהען אין שפאניען

פאליציי בעוואכט די תפיסה אין בילבאא

לאָדז
24 יאַנואַר 1932

„נייער פאָלקסבלאַט"

לאָדז.
24 יאַנואַר 1932

צי קאָנען מיר געהן מיט די ענדעקעס?

בײַם אָפּשטימען אין סיים דעם אומצוטרוי־וואָטום פאַר דער רעגירונג, וועלכן עס האָט אַרײַנגעטראָגן די סאַמע־איינציגסטע אָפּאָזיציע, אָנהויבענדיג פון די פּ.פּ.ס. און ענדיגענדיג מיט דער ענדעציע, האָט בלויז דעפּ. גרינבוים געשטימט אײנאײנעם מיט דער אָפּאָזיציע. אַלע איבעריגע דעפּוטאַטן פון יודישן קאָלאָ האָבן געשטימט פאַר דער רעגירונג. דעפּ. י. טהאָן קלערט אויף די שטעלונג פון דער קאָלאָ מעהרהייט אין אַן אַרטיקל אין „נאַווי דזשענניק".

מיר קאָנען נישט זיין מיט דער ענדעציע אין אײן קאַמפּאַניע אויף קיין אײן מינוט, און צום ווייניגסטן קאָנען מיר זיין מיט דער ענדעציע דאַן, ווען זי מאַכט אַן אָנשטעל, אַז זי פאַרטיידיגט גערעכטיגקייט און געזעץ. דערצו איז זי פּשוט אָרגאַניש נישט פעהיג, זי איז אײנפאַך נישט בעשאַפן פאַר אַזאַ פונקציע.

זאָל דאָס אײנמאָל בולט געזאָגט ווערן: די ענדעציע נוצט אויס די בריסקער טראַגעדיע אויף אַן אונפאַרשעהמטען אופן. עפּעס האָבן מענשן געהאַט דעם געזונדען אינסטינקט, דעם עסטעטישן געשמאַק און דאָס עטישע געפיהל, וואָס מען האָט די ענדעקעס נישט אַרײַנגעצויגן אין דער בריסקער טראַגעדיע. מ'האָט זיי אויסגעמיטן, מ'האָט זיי נישט געזעהן. און איצט האָבן זיי זיך אָנגעטשעפּעט אָן בריסק, האָבן גענומען פאַרטיידיגער, וואָס זייערע קאַטעגאָריע הילפן מיר נישט בעשרײַבן. זיי האָבן פאָרמולירט אַ ריהע פאָרשלאָגען און אינטערפּעלאַציעס אָבער אַלעס איז געווען אַזוי שוואַך בעגרינדעט, פונקט ווי מען וואָלט געגאָסן אַ פליסיגקייט דורך אַ זיפּ. מען האָט צוקלאַפּט רעדעס אויף קלײנע אַפילו שאַפּזיניגע אויסגעשריען. אָבער עס האָט זיך נישט אַרויסגעריסן פון האַלז קיין [illegible] אויסגעשריי, און אַזוי געהט עס אָהן אויפהער.

איצט אָבער, ווען עס האָט זיך געהאַנדעלט וועגען אומצוטרוי פאַר דער רעגירונג האָבן, מיר זיי געהאַט אין גאַנצן „אויפמאַרש" אַלס די גרעסטע פראַקציע פון דער אָפּאָזיציע דאָס הייסט אויפ'ן פּאַרלאַמענטאַרישן לשון, אַז זיי פיהרען דאָס רעדעל, אַז זיי זענען די ערשטע אין דאָזיגן קאָנצערט, און דאָס בעדייט ווייטער, אַז זיי דאַרפן געניסן אין פאַל, ווען די אַקציע זאָל געלינגען. די פּאַרלאַמענטאַרישע שפּראַך האָט איהרע סימבאָלען אַפילו ווען זי שווייגט און מאַכט בלויז געוויסע בעוועגונגען, און די סימבאָלען פון די דאָזיגע שווייגענדע ווערטער בעדייטען: בידער מיט דער סאַנאַציע! זאָל לעבן די ענדעציע!

צי ווילט איהר, אַז די ענדעציע זאָל לעבן? איהר ווילט דאָך עס זאָל הערשן רעכט און גערעכטיגקייט און ווען די ענדעציע זאָל קומען צו דער מאַכט, דאַן וואָלט די אונגערעכטיגקייט געפייערט די ווילדסטע אָרגיעס. דאָס זאָגען זיי דאָך אָן די אויסראַטונג פון אַזוי פיל און אַזוי פיל מיליאָנען בירגער, וועלכע בילדען העכער דרייסיג פּראָצענט פון דער בעפעלקערונג אין דער פּוילישער רעפּובליק. און וואָס בנוגע די דריי מיליאָן יודען, וועט דאָך הערשן דער אמת'ער חיה'שער היטלעריסטישער פּראָגראַם מיט אַלע זיינע געבאָטען.

דאָס האָט דאָך די דאָזיגע חבריה געשיקט די סטודענטען אין גאַס אַריין מיט שטעקענס און אָהן שטעקענס און האָט זיי געהייסן ברעכען די בירגער די ביינער און גלייכצייטיג ברעכען דאָס רעכט פון דער מלוכה.

דאָס שטרעבען זיי דאָך אַפילו אויפ'ן פּאַרלאַמענטאַרישן וועג אַדורכצושמוגלען אַ געזעץ, וואָס מעג זיין נישט עפּעס אַנדערש ווי אַ בידערשטעכטיגער ברוך פון רעכט. דאָס דערציהען זיי דאָך די בירגער אין קאַטעכיזים פול מיט שוים און גיפט פון האַס, און ווען עס פעהלט זיי אויס אַרגומענטן, ווייזען זיי אָן אויף אַלע מלוכות פון הינטער די פינסטערע בערג, וואו עס ווערט פּראָדוצירט דער זעלבער סם ביז צו רומעניען, דאָס הייסט דעם לאַנד פון קוזא און יאָרגא. און ס'איז דאָך אַ בעקאַנטע זאַך, אַז אין הלכה אַנטיסעמיטיזם איז רומעניען פּערקוקט אויף דער ענדעציע. ווען אין צווייטען סיים איז בעהאַנדעלט געוואָרען די פראַגע וועגען נומעריס קלויזוס האָט רומעניען געעפענט מויל און אויערען, כדי צו הערען און צו זעהען דעם טריאומף פון אמתען מענשליכען פּראָגרעס. די האָבען נישט געהאַט קיין גליק: אַנשטאָט דער שטים פון טריומף האָבען זיי דערהערט די שטים פון פאַראורטיילונג מצד ריימאָנד פּואַנקאַרע.

צי דאַרפען מיר מאַכען אַ זשעסט, אַז מיר ווילען מאַטשעפּי אויף אײן רגע זעהען די ענדעקעס אין די מיניסטאַריען־בענקלעך? פאַרוואָס זאָלען מיר דאָס טון? מיר ווילען דאָך, אַז אין פּוילען זאָל זיין בעסער און נישט ערגער, הונדערט מאָל ערגער. נײן, אויף דער זייט פון דער ענדעציע וועלען מיר קיינמאָל נישט זיין. מיר בעדויערען נאָר, וואָס אַנדערע האָבען נישט רעזיגנירט פון דאָזיגען פאַרבינדעטען, וואָס אָהן איהם וואָלט זייער אויפריכטיגע ליבע צו רעכט און גערעכטיגקייט געווען מעהר איבערציינגנד.

דער געשריי פון סאָראָקאַ

שולדיג זענען די דערמאָרדעטע

דאַסמאָל האָט זיך די יודישע טראַגעדיע אָפּגעשפּילט אויף די ברעגעס פון'ם דניעסטער, אין אַ פאַרוואָרפענעם בעסאַראַבער שטעדטעל, וואָס איז היינט בעריהמט געוואָרען אין דער גאַנצער יודישער וועלט. אין סאָראָקע האָט עס פּאַסירט, אַז 6 יונגע יודישע מענשען זענען אַריינגענאַרט געוואָרען אין אַ גרעניץ־שמוגעל־אַפערע, בכדי דערנאָך אויף אַ בעסטיאַלישען אופן דערמאָרדעט צו ווערען.

ס'איז נישט נויטיג אויף דעם דאָזיגען אָרט זיך צו בעשעפטיגען מיט אַלע אכזריות'דיגע פּרטים פון דער מעשה סאָראָקע. זיי זענען גענוג בעקאַנט פון דער טעגליכער פּרעסע. אונטערגעשטראָכען זאָל נור דאָ ווערען די ווערהרלאָזיגקייט פון דעם יודישען קיבוץ אין רומעניע געגען די מעשי־תעתועים פון דער רומענישער גרעניץ־סאָלדאַטעסקאַ. זעקס נפשות זענען דערמאָרדעט געוואָרען אויף אַ בעסטיאַלישען אופן. אַ אויפרעגונג הערשט אין גאַנצען לאַנד. דער פּראָגרעסיווער רומענישער לאַגער האָט זיך דאַסמאָל אָפּגערופען און שאַרף פּראָטעסטירט געגען דעם שענדליכען מאָרד אין סאָראָקע.

אָבער פונ'עסטוועגען זיצען זיי נאָך רוהיג אין זייערע אַמטען און אויף זייערע שטעלעס די פאַרברעכער פון דעם דאָזיגען בלוטיגען באָד און ס'איז נאָך קיינעם פון זיי נישט אַראָפּגעפאַלען קיין האָר פון'ם קאָפּ. די רעגירונג פאַרעפענטליכט אַ קאָמוניקאַט, אַז די דערמאָרדעטע זענען גאָר גרעניץ־שמוגלערס, וואָס זענען דערשאָסען געוואָרען ווייל זיי האָבען זיך נישט געוואָלט אָפּשטעלען. כאָטש וואָס דער גרעניץ־וואַך האָט זיי דערצו אויפגעפאָדערט. אומעטום חזר'ט זיך איבער די־זעלבע מעשה: אין ווילנא האָט מען געשלאָגען יודען, און פאַרמשפּט דורכ'ן געריכט זענען געוואָרען אויך כמעט נור יודען... אין סאָראָקע זענען בעמאָרדעט געוואָרען יודען, אָבער שולדיג זענען די טויטע און נישט די, וואָס האָבען געמאָרדעט... יאָ, יאָ, די יודישע טראַגעדיע האָט שטענדיג איין און דאָס זעלבע פּנים: מען שלאָגט אונז און מען הרג'עט אונז אָבער שולדיג בלייבען מיר... די אייביגע שולדיגע...

פּ. מ.

ווי גרויס איז דאָך דער אַנטי־יודישער פראָנט?

דריי מיליאָן יודען קאָן מען פאָרט נישט דערטרינקען

מיר האָבען יענע וואָך ציטירט דאָס ענדעקישע בלאַט „גאַזעטאַ וואַרשאַווסקאַ", וואָס האָט געוואָרנט די יודען נישט צו פּראָוואָצירען און נישט איינרעדען זיך, אַז די אַנטיסעמיטישע בעוועגונג אין פּוילען איז בלויז אַן ענדעקישער ענין: ניין, דאָס איז אַ זאַך פון דער גאַנצער פּוילישער געזעלשאַפט, דער אַנטיסעמיטישער פראָנט ציהט זיך אויף אַ ברייטען שטח פון רעכטס ביז לינקס. די דאָזיגע ערקלערונג פון דער ענדעקישער צייטונג רופט אַרויס זעהר טרויעריגע געדאַנקען בײַם אָרגאַן פון דעפּ. גרינבוים „נאָווע סלאָוואָ": די צייטונג איז מודה אַז אמת, מיר האָבען לעצטענס געהערט אויפריכטיגע און שעהנע ווערטער וועגען יודען מצד דעם בעריהמטען פּוילישען שריפטשטעלער אַנדזשעי סטרוג, אין סיים און אין די קאָמיסיעס האָט מען געקאָנט הערען אַרויסטרעטען געגען די דנמי יודישע עקסצעסען. אָבער דאָך מוז מען קאָנסטאַטירען, אַז בײַ קיינעם איז נישט פאַרהאַן גענוג מוט זיך צו אַנגאַזשירען אין אמת'ער פריינדשאַפט צו יודען. די צייטונג פרעגט:

„און די סאַנאַציע? די אַקאַדעמיקער, וואָס געהערען צום סאַנאַציע־לאַגער זענען בעת די עקסצעסען נישט ווייט אָפּגעשטאַנען פון זייערע ענדעקישע חברים. אַנטי־יודישע רעזאָלוציעס אויף סטודענטישע מיטינגען זענען אָנגענומען געוואָרען דורך אַ געמיינזאַמער מעהרהייט פון די ענדעקעס און סאַנאַטאָרען, און די „מלוכה־יוגענד" האָט אויף איהר לעצטען קאָנגרעס, וואָס איז געוואָרען באַגריסט מצד די פיהרער פון רעגירונגס־לאַגער, האָט אָנגענומען אַן אויסגעשפּראָכען אַנטי יודישע שטעלונג. און די פּאָליטישע פיהרער פון דער סאַנאַציע, הגם זיי האָבען פאָרמעל פאַראורטיילט די פיזישע געוואַלדטאַטען, רעאַליזירען זיי סיסטעמאַטיש דאָס אַנטיסעמיטישע פּראָגראַם, אין הסכם מיט די רעקאָמענדאַציעס פון דער ענדעציע, דאָס ווילען נישט פאַרלייקענען די עקלהאַפטיגע לאַקייאישע רעדעס פון אונווירדיגע [illegible] ווי אַ שפּייזער מינצבערג, וועלכער האָט צוגעזאָגט דער סאַנאַציע, אַז ער וועט איהר ברענגען אַלס מתנה דאָס גאַנצע יודישע פאָלק פאַר'ן פּרייז פון קאָנצעסיע פאַר זיך און פאַר זיין קליקע. אַזעלכע רעדעס קאָנען נאָר אַרויסרופען עקעל און פאַראַכטונג, קודם כל בײַ די, צו וועלכע די רעדעס זענען אַדרעסירט.

אַזוי איז עס, דער אַנטיסעמיטישער פראָנט אין פּוילען איז אַ גאַנץ ברייטער, אָבער וואָס איז דערפון געדרונגען.

נאַפּאָלעאָן האָט בעת זיינער אַ קריגס־קאַמפּאַניע נישט געוואוסט וואָס צו טון מיט די דריי טויזענט קריגס־געפאַנגענע טערקען, וואָס זענען גענומען געוואָרען אין פּאַלעסטינע, האָט ער געהייסען בײַ יפו זיי דערטרינקען אין מיטעלענדישען ים. דאָס האָט אַרויסגערופען אַ שטורעם איבער דער גאַנצער וועלט און דער שטורעם איז ביז'ן היינטיגען טאָג נישט פאַרגעסען... די לעצטע פאָלקסציילונג האָט בעוויזען, אַז אין פּוילען לעבען דריי מיליאָן און 200 טויזענד יודען, און מען וועט זיי דאָך נישט דערטרינקען נישט אין דער ווייסעל און נישט אין באַלטישען ים, נישט מאַסענווייז, נישט ביסלעכווייז. קיינער וועט זיך דאָס נישט אונטערנעהמען און די יודען וועלען זיך אויך נישט לאָזען דערטרינקען.

צי זענען פאַרקלעמערט געוואָרען די איינפלוסען פון אינטערנאַציאָנאַלען יודענטום ווי דאָס פאַרזיכערט ראָמאַן דמאָווסקי אָדער נישט, אָבער אַפילו די פאַרברענטסטע ענדעקעס פאַרשטעהען, אַז בלויז דער ווילען צו ענטיודישען פּוילען, דאָס הייסט דאָס אומקומען פון דריי מיליאָן בירגער, מוז נישט נאָר אויפטרייסלען די יסודות פון דער מלוכה, נאָר וועט אויך אַרויסרופען אַ שטורעם אין דער וועלט. און פּוילען איז דאָך אַ טייל פון דער גרויסער וועלט, וואָס איז געבונדען מיט אומצעהליגע פעדים.

דעריבער וואָס גרעסער עס איז דער אַנטי־יודישער פראָנט, וואָס וויל לעזען די יודישע פראַגע לויט דעם ענדעקישען רעצעפּט, אַלץ ערגער איז אַפילו פאַר דעם אַנטי־יודישען לאַגער גופא און אָהן ספק אויך פאַר פּוילען.

נייער טורמע־רעגולאַמין בלייבט אין קראַפט

אָפּגעוואָרפען דעם פאָרשלאָג וועגען אַ ספּעציעלע קאָמיסיע אויסצופאָרשען דעם ענין בריסק

די יורידישע סיים־קאָמיסיע האָט ענדליך בעטראַכט דעם פאָרשלאָג פון „צענטראָלעוו" וועגען די בריסקער אַרעסטאַנטען. אין דעם פאָרשלאָג רעדט זיך וועגען אַ ספּעציעלער אויספאָרשונג־קאָמיסיע, וואָס זאָל בעשטיין פון 10 פּראָפעסאָרען — פאָרשטעהער פון אַלע 5 אוניווערזיטעטען אין לאַנד (צו 2 פאָרשטעהער פון יעדען אוניווערזיטעט). די דאָזיגע קאָמיסיע זאָל האָבען רעכט דורכצוקוקען אַלע פּאַפּירען, אויסצוהערען עדות, אָנצונעמען אַ שבועה, צו בעפרייען מלוכה־בעאַמטע פון אַמטליכער געהיימניש א.א.וו.

דער רעפערענט, אַ סאַנאַציע־דעפּוטאַט, דעפּ. מאַשינסקי, שלאָגט פאָר אָפּצוואַרפען דעם פאָרשלאָג פון „צענטראָלעוו". דער רעפערענט האָט געטרויט צו דער רעגירונג און צו די געריכטען.

אַרום דעם רעפעראַט ענטוויקעלט זיך אַ ברייטע דיסקוסיע.

די אָפּאָזיציאָנעלע רעדנער האָבען אונטערשטראָכען, אַז דער פאָרשלאָג טראָגט אַ פּאָליטישען כאַראַקטער, דערבײַ האָט ער אָבער אויך אַ גרויסע מאָראַלישע בעדייטונג. קיינער האָט ביז איצט נישט רעאַגירט אויף אַלע אָנקלאַגעס פון די פּאָליטענע. במשך פון פאַרגאַנגענעם יאָהר האָט די אָפּאָזיציע אויסגענוצט אַלע וועגען און מיטלען, כדי צו ווירקען אויף די געריכטען, אַז זיי זאָלען דורכפיהרען אַן אויספאָרשונג. די געריכטען אין בידגאָשטש און אין קאַטאָוויץ האָבען בײַם בעהאַנדלען פּרעסע־פּראָצעסען געפּרובט דערגיין דעם אמת, אָבער מען האָט זיי דערין געשטערט. אויפ'ן בריסקער פּראָצעס האָט דעפּ. דיבואַ אָפיציעל און דעמאָנסטראַטיוו געמאָלדען די פּראָקוראָרען, וואָס מיט איהם איז געשעהן אין בריסק, אָבער אויך זיי האָבען קיין אויספאָרשונג נישט פאַרפיהרט. גראָד פאַרקעהרט: מען האָט די אָנגעקלאָגטע פאַרבאָטען צו רעדען וועגען דעם. פון דעם אַלעם דרינגט אַרויס, אַז ס'איז נישטאָ קיין שום וועג, אויסער'ן סיים, אויף אויסצופאָרשען די מעשה בריסק.

צוליב דעם, וואָס וויצע־מאַרשאַלעק צאַר האָט אַפּעלירט מיט קאָנסטיטוציאָנעלע ספקות, וועלכע זענען, אַגב, אונטערגעהאַלטען געוואָרען דורכ'ן ענדעקישען רעדנער, האָבען די רעדנער פון „צענטראָלעוו" דערקלערט, אַז זיי זענען גרייט אַריינצופיהרען אין זייער פאָרשלאָג אַלע ענדערונגען, וואָס מען וועט פון זיי פאָדערען, אַבי ס'זאָל קומען צו אַן אויספאָרשונג. די סאַנאַציע האָט אָפּגעשטימט און דעם פאָרשלאָג אָפּגעוואָרפען.

דאַן קומט אויפ'ן טאָג־אָרדנונג דער פאָרשלאָג פון דער פּויערים־פּאַרטיי וועגען צוציהען צו פאַראַנטוואָרטליכקייט אַלע אַמטליכע פּערזאָנען, וואָס וועלען מיסברויכען מיט פּאָליציייאישע ראַפּאָרטען צו פּאָליטישע צוועקען. דער דאָזיגער פאָרשלאָג איז אַריינגעטראָגען געוואָרען צוליב די ראַפּאָרטען פון דער בידגאָשטשער פּאָליציי, אַז דער פּרעסע־פּראָצעס פון אַן אָרטיגער צייטונג וועגען „בריסק" איז מסוגל אַרויסצורופען אומרוהען, צוליב וואָס מען האָט דעם פּראָצעס איבערגעטראָגען קיין טאָרן און איהם במילא אַרויסגענומען פון בידגאָשטשער געריכט, וואָס איז געווען ענטשלאָסען אויסצוהערען די בריסקער אַרעסטאַנטען כדי פעסטצושטעלען, צי מען האָט זיי טאַקע געשלאָגען.

צום סוף פון דער זיצונג רעפערירט דעפּ. שווינטקאָווסקי (פּ.פּ.ס.) דעם פאָרשלאָג פון זיין קלוב וועגען אָפּשאַפען דעם נייעם טורמע־רעגולאַמין.

דער רעפערענט ווייזט אָן, אַז פּאָליטישע אַרעסטירטע געניסען אין אַלע לענדער — און האָבען אַפילו גענאָסען אין צאַרישען רוסלאַנד — פון געוויסע פּריווילעגיעס. דער איצטיגער מיניסטער, מיכאַלאָווסקי, האָט אָפּגעשאַפט אַלע פּריווילעגיעס, וואָס די פּאָליטישע אַרעסטירטע האָבען בעקומען אין יאָהר 1919 פון דעמאָלדיגען מיניסטער מאַקאָווסקי (היינט סאַנאַציאָנישער וויצע־מאַרשאַלעק פון סיים).

וויצע־מיניסטער שעטשקאָווסקי האָט זיך אַרויסגעזאָגט פאַר אָפּוואַרפען דעם פּעפּעסישע פאָרשלאָג, די קאָמיסיע האָט אַזוי געטאָן.

אויפ'ן טאָג־אָרדנונג איז נאָך געשטאַנען דער פאָרשלאָג פון פּ.פּ.ס. אָפּצושאַפען די שטאַנד־געריכטען. אָבער די דאָזיגע פראַגע איז אָפּגעלייגט געוואָרען צו אַ צווייטער זיצונג.

פּראָפ. ווייצמאַן געפאָהרען קיין דרום־אַפריקע

לאָנדאָן, 22 (י.ט.א.) היינט האָט פּראָפ. ווייצמאַן פאַרלאָזען לאָנדאָן אויפ'ן וועג קיין דרום־אַפריקע, וואו ער וועט זיך שטעלען בראש פון דער היי־יעהריגער קרן־היסוד־קאַמפּאַניע, זייט צוויי וואָכען ווײַלט שוין דאָרט ד"ר אַלעקסאַנדער גאָלדשטיין, וועלכער מאַכט פאָרבערייטונגען צו דער פּראָקלאַמירונג פון דער קאַמפּאַניע. ד"ר ווייצמאַן וועט ווײַלען אין דרום־אַפריקע אַן ערך 2 חדשים, נאָכדעם וועט ער אָפּפאָהרען קיין ארץ ישראל און פאַרברענגען פּסח מיט זיין משפּחה אין חיפה.

א „באלשעוויסטישע" ליבע אין די בערג פון שווארצוואלד

(פון אונזער קארעספאנדענט)

די פרוי גריצענקאָ האָט זיך שוין ביי אַ יאָהר צייט געפונען אין אַ סאַנאַטאָריום פאַר לונגען־קראַנקע אין שוואַרצוואַלד (דייטשלאַנד), דער מאַן איהר׳ער איז פאַר דער רוסישער רעוואָלוציע געווען איינער פון די רייכסטע צוקער־מאַגנאַטען אין אוקראַינע; אָבער באַלד נאָכדעם, ווי דעניקינס אַרמעי איז צעקלאַפּט געוואָרען דורך די באָלשעוויקעס — האָט זיך גריצענקאָ מיט זיין פרוי אָפּגעטראָגען קיין דייטשלאַנד, פערכאַפּענדיג מיט זיך אַ ביסעל מזומנים און אַ סך צירונג.

די גריצענקאָס האָבען אויך אין בערלין זיך געהאַט נישט שלעכט איינגעאָרדענט; אָבער די בענקשאַפט נאָך דעם צוקער־זיסען פאָטערלאַנד איז געווען אַזוי גרויס, אַז די צאַרטע טרוימערישע פרוי גריצענקאָ האָט בעקומען אַ לונגען־קראַנקהייט און מ׳האָט זי געמוזט אַריינלייגען אויף אַ לענגערער צייט אין אַ סאַנאַטאָריום, וואָס געפינט זיך צווישען די בערג פון שוואַרצוואַלד.

דאַרף אָבער פּאַסירען, אַז אין אָט דעם זעלבען סאַנאַטאָריום ליגט זיך אַריין איינער אַ נ׳עכטער רוס, וואָס איז געווען אָקאָרשט געקומען פון סאָוויעט־רוסלאַנד.

זיין נאָמען איז געווען אַ פּשוטער, גאַרנישט־זאָגענדיגער. ער האָט געהייסען איוואַנאָוו, און איוואַנאָווס זענען פערהאַן אין רוסלאַנד אין די צענדליגער טויזענדער.

דער דאָזיגער איוואַנאָוו איז אָבער געווען, לאָזט זיך אויס, אַ גרויסער באָלשעוויסטישער יחסן. ער איז אַ געוויסע צייט געווען דער פרעזידענט פון כאַרקאָווער איספּאָלקאָם (ד.ה. גובערנאַטאָר פון כאַרקאָוו) און נאָכדעם איז ער בעשטימט געוואָרען פאַר דעם דירעקטאָר פון׳ם אוקראַאינישען צוקער־טראָסט.

איוואַנאָוו אָבער האָט שוין אויפ׳ן פערציגסטען יאָהר פון זיין רעוואָלוציאָנער׳ען לעבען אָנגעהויבען שפּייען מיט בלוט. האָט איהם די סאָוויעט־רעגירונג פון אוקראַינע אַוועקגעשיקט „אויף רעמאָנט" קיין שוואַרצוואַלד, און אַזוי אַרום איז ער אַריינגעפאַלען אין דעם דאָזיגען סאַנאַטאָריום, וואו די פרוי גריצענקאָ האָט זיך שוין געהאַט געפונען ביי אַ יאָהר צייט.

איוואַנאָוו האָט מיט זיין באָלשעוויסטישען חוש תיכף געהאַט דערשפּירט, אַז די פרוי גריצענקאָ געהערט געוויס צו דער משפחה צוקער־מאַגנאַטען, וועלכעס פאַבריקען ער אַליין האָט געהאָלפען צו נאַציאָנאַליזירען, און זי, די פרוי גריצענקאָ האָט מיט איהר ווייבערישען חוש תיכף דערשפּירט, אַז איוואַנאָוו מוז געוויס זיין אַ באָלשעוויק, וואָס האָט פערכאַפּט „איהר פאָטערלאַנד", און ווייל זיי ביידע האָבען זיך צוערשט געהאַט דערשראָקען איינע פאַר די אַנדערע — האָבען זיי נאָך מעהר אָנגעהויבען ציהען איינע צו די אַנדערע.

די פרוי גריצענקאָ, וואָס האָט צוליב איהר לונגען־קראַנקהייט אָנגעהויבען אויסזעהען נאָך פיל צאַרטער און דורכגעשטראַלטער איז געוואָרען בעזונדערס נייגעריג וועגען איוואַנאָוו׳ן, ווייל זי האָט נאָך קיינמאָל אין איהר לעבען נישט געהאַט געזעהען קיין ריכטיגען באָלשעוויק. די עמיגראַנטיש־מאָנאַרכיסטישע פּרעסע, וועלכע זי פלעגט פלייסיג לייענען, האָט איהר איינגעשמועסט אַז די באָלשעוויקעס זענען אָדער יודען, אָדער טיוולאָנים, ביי וועמען עס וואַקסען הערנער אויף די שטערנס און פערדרייען אויף די קעפּ.

איוואַנאָוו אָבער איז דווקא געווען זעהר בלאָנד און זעהר שלאַנק. זיינע האָר האָבען אויסגעזעהען ווי זיידענע פעדים, און גערעדט האָט ער אַ געשמאַקען, זאַפטיגען רוסיש.

וועהרענד איוואַנאָוו פלעגט אָבער דאַרפען געהן צום פּראָפעסאָר אויף אַנ׳אונטערזוכונג, פלעגט ער מיטבעהמען די פרוי גריצענקאָ זי זאָל זיין די איבערזעצער׳ין אויף דייטש.

די פרוי גריצענקאָ פלעגט גערן מיטגעהן מיט איוואַנאָוו׳ן צום פּראָפעסאָר, ווייל אַזוי אַרום פלעגט זי זיך דערפיהלען מעשה באַרמהאַרציגע שוועסטער און דערמאָנען זיך די אַלטע גוטע יאָהרען, ווען זי פלעגט אין מלחמה־צייט איין מאָל אין דער וואָך, מעשה־„שוועסטער" בעזוכען די שפּיטעלער פון די קריגס־אינוואַלידען, און טון, הייסט עס, גוטס דער מענשהייט. די קייסער׳ין אַליין פלעגט דאָך אויך טון דאָס נעמליכע...

האָט זיך פרוי גריצענקאָ דערוואוסט איינמאָל ביי׳ם פּראָפעסאָר, אַז דאָס האַרץ ביי איוואַנאָוו׳ן האָט גאָר איבערגעוואַנדערט פון דער לינקער אויף דער רעכטער זייט. דאָס האָבען זיינע אויפגעבלאָזענע לונגען פערשטופּט דאָס האַרץ אויף דער רעכטער זייט.

„קאַפּוט, האַ?" האָט איוואַנאָוו דערשראָקען אַ פרעג געטון דער פרוי גריצענקאָ, דערוויסענדיג זיך, אַז זיין האַרץ איז שוין גאָר אויף דער רעכטער זייט.

„ניין, נישט קאַפּוט!" האָט איהם פרוי גריצענקאָ אָנגעהויבען מוטיגען, „דער פּראָפעסאָר זאָגט, אַז ווען די לונגען וועלען ווידער בעסער ווערען, וועט זיך ס׳האַרץ קאָנען אומקעהרען אויף דעם פריהערדיגען פּלאַץ."

„קאָן מען גאָר לעבען מיט אַזאַ האַרץ?" האָט איוואַנאָוו פערהאַלטען כיטרע אַ פרעג געטון.

„פּרובירט, אַדרבה"! האָט פרוי גריצענקאָ נאָך מעהר כיטרע אָנ׳ענטפער געטון.

זענען ביידע פלוצים נייגעריג געווען צו זעהן, ווי אַזוי מען קאָן עס נאָך פערפיהרען אַ ליבע, ווען ס׳האַרץ איז אויף דער רעכטער זייט.

„זעהסטו, באָלשעוויקעס קאָנען פיהרען ליבעס אַפילו מיט דער רעכטער זייט אויך!" האָט זיך איוואַנאָוו [illegible], ווען ער איז שוין געוואָרען עטוואָס אינטימער מיט דער פרוי גריצענקאָ.

„איך הויב טאַקע אָן צו ענדערען מיין מיינונג וועגען די באָלשעוויקעס", האָט פרוי גריצענקאָ זיך אָנגעהויבען מודה זיין.

„אָבער וואָס וועט זאָגען אויף דעם דיין מאַן?" האָט איוואַנאָוו זיגעריש אַ פרעג געטון.

„מיין מאַן וואָלט מיך תיכף דערשאָסען, ווען ער דערוויסט זיך גאָר, אַז כ׳האָב מיט דער געשעפּטען."

„און מיך וואָלט די „טשעקאַ" דערשאָסען, ווען זי דערוויסט זיך גאָר, אַז כ׳האָב מיט דיר געשפּעטען".

און ווייל די ביידע האָבען פלוצלונג דערשפּירט די גרויסע סכנה, וואָס לויערט אויף זייער אויסערגעוועהנליכער ליבע — זענען זיי געוואָרען נאָך מעהר צוגעבונדען איינע צו די אַנדערע און נאָך מעהר אָפּהענגיג איינע אָן די אַנדערע.

ווער ווייס ווי לאַנג די דאָזיגע מערקווירדיגע ליבע וואָלט געווען געדויערט, און מיט וואָס זי וואָלט זיך געווען געענדיגט ווען עס מישט זיך נישט אַריין דער האַרטער גורל, וואָס האָט אַ טבע אויסצוזשוסטערען אין לעבען פערשידענע טראַגעדיעס אָדער קאָמעדיעס, נישט זשאַלעוועדיג דערביי קיין שום קרבנות.

דאַרף איינער אַ פּוילישער פּריצ׳ל וואָס האָט זיך אַ לענגערע צייט אויפגעהאַלטען אין סאַנאַטאָריום און וואָס איז געוואָרען מסוכן איפערזיכטיג אויף דעם טשעקיסטישען „העלד־האַרץ" הלמאי ער האָט ביי איהם אַרויסגעכאַפּט די „רוסישע גראַפין", ווי ער פלעגט זי אָנרופען, דאַרף אָט דער איפערזיכטיגער פּוילישער פּריצ׳ל פערמסר׳ן פאַר דעם הער גריצענקאָ די געהיימע ליבע צווישען זיין פרוי מיט׳ן באָלשעוויק. און דער הער גריצענקאָ וואָס איז געווען אַ גרויסער מאַכער ביי קיריל׳ן, דעם הויפּט־פּרעטענדענט אויפ׳ן צאַרישען טראָן, האָט זיך אויף טויט איבערגעשראָקען, מחמת ער איז געווען זיכער, אַז די פרוי זיינע האָט נישט גאָר איהם אַליין פערראַטען, נאָר אַז זי האָט געוויס אויך נאָך פערראַטען דאָס הייליגע פאָטערלאַנד, אַרויסגעפּלוידערט איוואַנאָוו׳ען די סודות פון די קיריל׳ס „הויף", וואָס ער האָט איהר לעצטעינס געהאַט פערטרויט.

האָט דער הער גריצענקאָ נישט געקאָנט פערטראָגען דעם צער און די שאַנד, וואָס זיין פרוי האָט איהם אָנגעטאָן, און ער איז געגאַנגען אויף זעלבסטמאָרד.

די פרוי גריצענקאָ איז נאָך דעם זעלבען חודש געשטאָרבען דורך אַ בלוט־שטורץ.

ש—ז.

אויטאמאביל־קעניג אלס גרינדער פון שטעדט

אן ארבייטער שטאָדט אין די בראזיליאנישע גומי־פּלאַנטאַציעס פון הענרי פארד.

געדענקט, יודען!

אז איהר דאַרפט פריהער נישט אונטערנעהמען קיין שום שריט אין אייער רעכטליכען ענין, כל זמן איהר האָט זיך נישט פערשטענדיגט מיט׳ן רעכטס־פּובליציסט י. איינפעלד לאָדז. פּיעטריס. 31

אויפנאהם־שעה׳ן טעגליך פון 4—8 אוו.

שריפטליכע אָנפראַגען קאָן מען אדרעסירען, לאָדז, פּאָסט־קעסטעל 362

חתונה האבען

(סקיצע)

פון סארא ב. סמיט.

יענע טעג איז דזשעני כסדר געווען פערנומען — אַזוי פערנומען, אַז זי האָט אַפילו נישט געהערט וואָס מען רעדט צו איהר. און דערפאַר ווען די מוטער האָט איהר דערלאַנגט עטליכע בריף, האָט זי זיי אַ שטופּ געטון אויף אַ שאַפע און אַפילו איינעם נישט געעפענט.

זי האָט זיך נישט געקימערט מיט בריף, מיט קיין זאַך וואָס אימיצער פון דער גרויסער וועלט קאָן איהר דערציהלען, זי האָט זיך בלויז געקוויקט מיט דעם ליד פון פרייד, וואָס האָט געזונגען אין איהר גאַנץ וועזען. אַ ליד פון פרייד, וועלכעס זי האָט כסדר געהערט.

זי האָט אָנגעמאָסטען נייע קליידער, זי האָט בעשטעלט זיידענע אונטערוועש, זי האָט דורכגעקוקט אַ קאַטאַלאָג פון מאָדערניסטיש מעבעל און כסדר האָט זי געטראַכט;

„אין מיר איז פערהאַן אַ פרייד... אַ פרייד וואָס צעגיסט זיך איבער מיינע גלידער — אַ פרייד, וועלכע איז ענדליך פערווירקליכט געוואָרען"!

דזשעני איז נישט געווען קיין פּראָסט מיידעל, איהר גרויסע פרייד האָט זיך נישט גענומען דערפון וואָס זי וועט אין אַ וואָך אַרום חתונה האָבען — און איהר האָט געזונגען די פערווירקליכונג פון אַ חלום, וואָס האָט זיך נאָך אָנגעהויבען אין איהרע קינדער־יאָהרען.

נאָכמיטאָג איז געקומען אַ גוטע חבר׳טע, דזשעניס בעסטע חבר׳טע. זי איז ערשט צוריקגעקומען פון פּיטסבורג און דערפאַר האָט זי געוואָלט, אַז דזשעני זאָל איהר דערציהלען אַלע איינצעלהייטען.

— אַז ס׳איז נישטאָ וואָס צו דערציהלען. די הויפּט זאַך איז, אַז מיר האָבען חתונה. אין אַ וואָך אַרום האָבען מיר חתונה! — האָט דזשעני מיט פרייד געזאָגט.

— און יאָזעף האָט זיך ענדליך געלאָזט איבעררעדען! — האָט דאָס מיידעל מיט ערשטוינונג געזאָגט.

— וואָס הייסט איבעררעדען? — האָט זיך דזשעני געוואונדערט. — ער האָט מיך ליב, יאָ? איהר ווייסט דאָך אַלע, אַז ער האָט מיך ליב; שוין יאָהרען ווי ער האָט מיך ליב. טאַ פאַרוואָס...

— אָבער זעה נאָר, דזשעני, פאַר מיר דאַרפסט דאָך נישט פּרעטענדירען. איך ווייס דאָך ווי אַזוי יאָזעף רעדט וועגען חתונה האָבען. ווי שטאַרק מורא ער האָט דערפאַר.

— דער פאַקט איז, אַז מיר האָבען חתונה! איך האָב זיין מורא פערטריבען. ער קוקט איצט אויף דער צוקונפט מיט די זעלבע אויגען ווי איך! — האָט דזשעני מיט טריאומף געזאָגט.

זי האָט דער חברטע נישט דערציהלט וויפיל טרעהרען זי, דזשעני, האָט פערגאָסען, ביז זי האָט איהם איבערגערעדט; וויפיל מאָל זי האָט געסטראַשעט, אַז זי וועט בעגעהן זעלבסטמאָרד מאַמער וועט ער נישט נאָכגעבען איהר פערלאַנג, און אַז יאָזעף האָט ענדליך געזאָגט „יאָ", האָט ער עס געזאָגט מיט ווייניג פרייד.

אָבער איצט האָט זי זיך נישט געערגערט דערפון, זי האָט געוואוסט אַז ער האָט זי שטאַרק ליב; אַז שוין יאָהרען ווי ער ליבט זי, אַז זיין איינגעשפּאַרטקייט האָט זיך בלויז געצויגען דערפון, וואָס ער, יאָזעף, אַ מוזיקער מיט פּרעטענזיעס, האָט געוואָלט זיין „אַנדערש"...

זי האָט געביטען די טעמע, זי האָט דער חברטע דערציהלט וועגען דער בייער וואוינונג וואָס זיי האָבען גענומען, וועגען די שעהנע זאַכען, וואָס זי האַלט אין איין קויפען און אויך געוויסע איינצעלהייטען וועגען דער חתונה.

ערשט פאַרנאַכט, ווען זי האָט זיך גענומען אָנטון כדי זיך צוצוגרייטען צו אַ בעגעגעניש מיט איהר געליבטען יאָזעף׳ן, איז זי אַריינגעגאַנגען צו דער שאַפע, וואו זי האָט אין דער פריה פערשטופּט די בריף, פון צווישען אַ באַרג מיט זאַכען האָט זי אַרויסגעשלעפּט אַ פּאָר זיידענע זאָקען און אויך די עטליכע בריף, זי האָט בעטראַכט דעם ערשטען — אַן אילוסטרירטען קאַטאַלאָג פון עלעקטרישע לאָמפּען, „מען דאַרף אַהין צוגעהן", האָט זי געטראַכט און געעפענט דעם צווייטען בריף וואָרעמע ווערטער פון אַן אַלטען פריינד — ער האָט ערהאַלטען די איינלאַדונג און ער וועט מיט פערגעניגען קומען צו דער חתונה.

דער דריטער בריף, און יאָזעפס האַנדשריפט, האָט איהר איבעראַשט ווי קומט עס, אַז ער, וואָס האָט אַזוי פיינט צו שרייבען בריף, זאָל גאָר איצט שרייבען? ער דאַרף זיך דאָך באַלד בעגעגענען מיט איהר, טאָ צו וואָס אַזאַ לאַנגער בריף?

דאָס פּאַפּיר האָט געציטערט אין איהרע הענד, די ווערטער זענען צעטאַנצט, אָנגעפיהלט איהרע אויגען מיט אַ נעבעל פון שרעק.

אַ בריף פון יאָזעפ׳ן! זי האָט געפיהלט ווי עס ברעכען זיך אונטער איהר די פיס, אַ שלעכטער סימן. פיהלט זי דען נישט אַלעמאָל אַזוי, ווען זי מאַכט דורך עפּעס אומאָנגענעהמעס? אָבער ווי נאַריש זי איז! וואָס פאַר אַ שלעכטס קאָן איהר דען יאָזעף אָנזאָגען?

אין צימער איז שוין האַלב פינסטער, זי צינדט אָן אַ לאָמפּ און נעהמט לייענען דעם בריף:

„טייערסטע: —

„איך שטעל זיך פאָר ווי פערוואונדערסט דו ביזט — דו וואָלסט יאָר בעקומען אַ בריף פון מיר? אָבער דאָס וואָס איך וויל דיר זאָגען קאָן איך פערזענליך נישט אַרויסרעדען. שוין וואָכען ווי איך שטיק זיך מיט די ווערטער; שוין וואָכען ווי איך צווינג זיך אַפּילו [illegible], אַז זיי עקזיסטירען, אָבער דער דראַנג פון דעם אמת. וואָס יאָגט זיך אַרום אין מיר, איז שטאַרקער ווי איך בין, וואוהין איך ווענד זיך זעה איך אָט דעם אמת אויסגעקריצט ווי פון פייער — אַ פייער וואָס שטופּט זיך מיר כסדר אין די אויגען אַריין, העלט מיך אויס און פערבלענדט: וואָס איך זאָל נישט זאָגען, קאָן נישט אָפּשוואַכען מיין שטילע ליבע צו דיר. איך האָב דיך נישט ווייניגער ליב היינט ווען איך שרייב דעם בריף, ווי איך האָב דיך ליב געהאַט נעכטען. ווען איך האָב דיר נישט געקאָנט זאָגען דאָס, וואָס איך מוז, גלויב מיר, עס איז זעהר שווער. דו קאָנסט דאָך זעהן פון מיין שרייבען ווי צעמישט מיינע געדאַנקען זענען, דזשעני איך קאָן נישט חתונה האָבען! איך קאָן נישט! בעטראַכט מיך אַלס אַ פייגלינג, אָבער..."

ווייטער האָט דזשעני נישט געקאָנט לייענען, דער נעבעל האָט זי אַרומגערינגעלט; איינגעהילט אַפילו דעם עלעקטרישען לאָמפּ.

אין אַ האַלבער שעה אַרום, ווען זי האָט געעפענט די אויגען האָט זי דערפיהלט דעם גערוך פון בראָנפען, געזעהען אַן אַרום איהר שטעהען די מוטער, דער עלטסטער ברודער און אַ דאָקטאָר, זי האָט זיך דערמאָנט פאַרוואָס זי האָט געחלשט און זי איז ווידער אַוועקגעפאַלען אין חלשות.

פיער און צוואַנציג שעה האָט זי געשוועבט צווישען לעבען און טויט, ווען זי האָט נאָר געהאַט אַ קלאָרען מאָמענט, האָט זי זיך נאָכגעפרעגט אויף יאָזעפ׳ן און אויף זיין בריף.

ענדליך האָט מען איהר דערציהלט אַז זיין בריף האָט מען צעריסען און אַז ער אַליין איז אַוועקגעפאָהרען.

אַזוי ווי דזשעני האָט זיך נאָר געקאָנט אַוועקשטעלען אויף איהרע איינענע פיס, האָט זי גענומען קאָמאַנדעווען מיט דעם גאַנצען הויזגעזינד, ערשטענס, האָט זי אָנגעזאָגט אַלעמען אַז קיינער טאָר נישט וויסען וועגען יאָזעפס בריף.

— און די חתונה? וואָס וועט זיין מיט דער חתונה? — האָט די מוטער אַ פערצווייפעלטע געפרעגט, — מענשען ריכטען זיך דאָך! מען דאַרף זיי דאָך אָנזאָגען, אַז עס וועט נישט זיין קיין חתונה!

— און ווער זאָגט דען, אַז עס וועט נישט זיין קיין חתונה? — האָט דזשעני געפרעגט.

די מוטער האָט געטרענקט, אַז איהר טאָכטער איז צומישט.

— גאָט מיינער, אַזאַ שאַנדע! אַזאַ שאַנדע! ווי לעבט מען דאָס איבער? ווי דערציהלט מען דער וועלט אַז דער חתן איז אַנטלאָפען? האָסטו דען נישט געוואוסט אַז ער האָט מורא פאַר חתונה האָבען? ליב האָט ער דיך! ליב! און פאַר חתונה האָבען האָט ער מורא!

דזשעני האָט נישט געענטפערט אויף דער מוטערס געשריי, האָט זי דען נישט געוואוסט ווי גערעכט זי איז?

— אַרויסגעשיקט איינלאַדונגען, געמאַכט קליידער, בעצאָהלט פאַר אַ זאַל, און איצט וועט נישט זיין קיין חתונה! גאָט מיינער, וואָס זאָגט מען דער גאַנצער וועלט?!

די „וועלט"... וויפיל טראַגעדיעס שפּילען זיך אָפּ צוליב דער וועלט? וויפיל הערצער ווערען צעבראָכען? וויפיל לעבענס ווערען [illegible] געמאַכט און אַלץ, ווייל מען וויל צופרידענשטעלען די וועלט?

כמעט יעדער מענש האָט זיך איין וועלטעל. אַ וועלטעל וואָס בעהערשט איהם, וואָס לאַכט אָפּ פון איהם, און דאָך איז מען אַזוי פיל מקריב צוליב דעם וועלטעל!...

דזשעני איז געזעסען אַ שווייגענדיגע, אָבער אין איהר האָט זיך אַ נייער פּלאַן פאָרמירט. די מאַמע איז גערעכט: וואָס וועט זאָגען די וועלט?

און וואָס טיפער זי האָט זיך אַריינגעטראַכט אין דעם, אַלץ שטאַרקער איז געוואָרען איהר בעשלוס, אַז די וועלט טאָר נישט וויסען.

— זאָרג נישט, מאַמע, עס וועט זיין אַ חתונה — האָט זי אין אַ שטיל, אָבער פעסט קול געזאָגט. — פערלאָז זיך גאָר אויף מיר און רעד נישט מיט קיינעם וועגען דעם.

נאָך יענעם אָוונט האָט זיך דזשעני געזעהן מיט דעם מיטעליאָהריגען דייטשען פאַבריקאַנט, וועמענס בוכהאַלטער׳ין זי איז פאַר די לעצטע דריי יאָהר געווען.

דער הער גאָלדשמידט האָט געציטערט פאַר אויפרעגונג. — שוין אפשר פופציג מאָל ווי דאָס פריילין דזשעני האָט זיך ענטזאָגט מיט איהם צו הייראַטען און איצט איז זי גאָר געקומען איהם בעטען!

ער האָט געוואוסט אַז דזשעני איז פערליבט אין יאָזעפ׳ן, פונדעסטוועגען איז ער געווען צופרידען איינצושטימען מיט איהר — די חתונה וועט פאָרקומען, אַזוי ווי געפּלאַנט, נאָר ער, דער מיטעליאָהריגער דייטש, וועט זיין דער חתן.

דעם אָוונט פון דער חתונה האָט דזשעניס „וועלטעל" מיט איבעראַשונג געקוקט אויף דעם מאַן מיט וועמען זי געהט אונטער דער חופּה. מאַנכע האָבען זיך געוואונדערט, אַנדערע האָבען זי בערעדט, נאָך אַנדערע האָבען אָפּגעלאַכט פון איהר.

און זי, דאָס נאַרישע מיידעל, האָט מקריב געווען איהר יוגענד כדי נישט צו ענטוישען אָט דאָס וועלטעל... און אפשר איז דאָס געווען די לעצטע קאָרט אין איהר שפּיל מיט יאָזעפ׳ן?...

—=:|О|:=—

ער א ווייסער, זי אַן'אינדיאנערקע

טראגעדיע פון א פערפיהרט רויט־הויטיג מיידעל

די מעשה'לע וואָס מיר שילדערען דאָ, ווערט אָנגעגעבען פאַר אַ אמת און זי דערצעהלט זיך אַזוי:

די אָקאַלע אינדיאַנער, איינער פון די מוטיג־סטע אינדיאַנישע שבטים, האָט זיך צוזונטערוועט געגען דער וואַשינגטאָנער רעגירונג, האָט אויסגע־גראָבען דעם „טאָמאַהאָק", ווי מען רופט עס אויפ'ן אינדיאַנישען לשון; דאָס מיינט, זיך גענומען צו די כלי זיין און דערקלערט מלחמה.

כדי צו פערמיידען בלוט פערגיסונג, האָט די רעגירונג געשיקט צום אומרוהיגען שבט אַ קאַטוי־לישען בישאָף, וועלכען די אינדיאַנער האָבען רע־ספּעקטירט, ער זאָל אונטערהאַנדלען מיט זיי וועגען אַ שלום.

דאָס איז געווען אינמיטען ווינטער. דער בישאָף האָט געטראָגען אַ זעהר טייערען פעלץ וואָס ער האָט, אין די צייט פון די פרידענס פערהאַנדלונ־גען, אויסגעטון, אַוועקגעלעגט אין אַ זייט און ואין גאַנצען פערגעסען אין איהם.

שפּעטער האָט ער זיך דערמאָנט אויף זיין טייערען מלבוש, אָבער דער פעלץ איז געווען פער־שוואונדען.

„זאָרגט זיך נישט — טרייסט איהם דער אינ־דיאַנער טשיף — דער פעלץ וועט זיך געפונען, ווארום קיין אינדיאַנער גנבים זענען נישטא. אין איהר זייט איצט דער איינציגער ווייסער אויף מיילען אַרום".

און כך הוא: אַנ'אינדיאַנער האָט דעם פעלץ געפונען און איהם אויפגעהאַנגען, וואַרטענדיג ביז דער אייגענטימער וועט זיך מעלדען.

דער צוועק, צוליב וועלכען די געשיכטע ווערט דערצעהלט, איז אַ דאָפּעלטער: ראשית, צו בעווייזען די עהרליכקייט פון די אינדיאַנער, אַז עס זענען ביי זיי נישטא קיין אינדיאַנער גנבים, והשנית, אויב שוין יאָ אַ גנב, מוז עס זיין אַ ווייסער.

אַזוי דערצעהלען אויך אַלע, וואָס האָבען גע־שטודירט דאָס לעבען פון די אינדיאַנער און קענען זייער כאַראַקטער, אַז איידער די ווייסע זענען גע־קומען קיין אַמעריקע, האָט דער אינדיאַנער לחלוטין נישט געוואוסט וואָס עס הייסט שווינדעל, בעטרוג אָדער זאָגען ליגענס. דאָס, וואָס די רויטהויטיגע זענען שפּעטער געוואָרען בעטריגער און גזלנים, האָבען זיי זיך אויסגעלערנט פון די ווייסע, וועלכע זיי די אינדיאַנער, האָבען דאַן נאָך אַריבערגעשטי־גען אין געוואַלד טאַטען דורך די ביטערע ערפאַהה־רונגען, וואָס זיי האָבען גענאָסען פון זייערע בלוטיגע שונאים, די ווייסע.

פונדעסטוועגען האָט דער גיפטיגער איינפלוס פון די בלייכהויטיגע, ווי די ווייסע ווערען אָנגערופען נישט בעווירזען צו טויטען די עהרליכקייט און די תמימות פון דעם אינדיאַנער, ווי עס בעווייזט אָט דער טראַגישער פאַל, וואָס ווערט געמעלדעט פון אַ ווייטען ווינקעל אין קאַנאַדע.

דאָרטען האָט אין די טיפע וועלדער בעוואוינט אַנ'אינדיאַנישע פאַמיליע, וואָס איז בעשטאַנען פון דעם טאַטען, וועלכען מען האָט גערופען „דער שוואַרצער אַדלער"; דער מאַמען, מיט איהר נאָ־מען „דאָס מוריעלענדיגע טייכעל"; דער טאָכטער וואָס האָט געהייסען „מאָרגען בלום", און פון צוויי יונגלעך, קליינע אינדיאַנערלעך.

אַ גאַנצען ווינטער האָט דער טאַטע זיך בע־שעפטיגט מיט פאַנגען חיות אין פאַסטקעס, זיי אָפּ־שונדען איינגעזאַלצען די פעלעכלעך, אויסגעאַרבייט און פערוואַנדעלט אין פוטער. אין פריהלינג פלעגט קומען אַ ווייסער ציוויליזירטער און עס אָפּקויפען פאַר אַ פּינטעל געלט פון דעם ווערט. זומער האָט דער אינדיאַנער געכאַפּט פיש. אין האַרבסט האָט ער געפיהרט ציוויליזירטע ספּאָרט־לייט אויף יאַגד.

איינער פון די ספּאָרטלייט איז געווען העררי קאָלען ער האָט זיך צוגעשדכנ'ט צו דער אינדיאַנער מיי־דעל און איהר פערזיכערט, אַז ער האָט זי ליב. זי האָט איהם געגלויבט. און פאַרוואָס זאָל זי איהם נישט גלויבען? פאַרוואָס זאָל ער איהר זאָגען אַ ליגען?

געווען איז דאָס שפּעט אין האַרבסט. עס איז שוין געווען שטאַרק קאַלט און דער „שוואַרצער אדלער" האָט זיך גענומען צו דינגע יאַגדען. ער איז זעלטען געווען אין דער היים, און העררי קאָלען פלעגט אָפט קומען צום בעזוך.

די מאַמע איז געווען צופיל בעשעפטיגט זי האָט בעדאַרפט צוזאַמלען קאָרן, אויסטריקענען פלייש, פיש, אויפנייען קליידער פאַר די קינדער און פער־ריכטען דאָס הויז געגען די ווינטערדיגע שטורעמס.

זי האָט קיין צייט נישט געהאַט אויפצופּאַסען און קאָלען פלעגט געהען שפּאַצירען מיט איהר טאָכטער ביז שפּעט אין דער נאַכט. אַזוי האָט עס געדויערט עטליכע וואָכען, און דאַן איז ער אוועקגע־פאָהרען ערגעץ ווייט אַ היים.

אין פריהלינג, ווען דער טאַטע איז כמעט געוואָרען מיט זיין „אַרבייט, האָט איהם די טאָכטער מיטגעטיילט, אַז אין אַ פּאָר חדשים אַרום וועט זי ווערען אַ מוטער און דער פאָטער פון איהר קינד איז העררי קאָלען, וועלכער האָט איהר פערשפּראָ־כען צו קומען וואוינען מיט איהר פאַר'ן גאַנצען לעבען.

דער „שוואַרצער אַדלער "האָט שוין אַביסעל געקענט די ווייסע און ער האָט ערקלערט אַז ער האָט אויף איהר שטאַרק פעראיבעל, פאַרוואָס זי האָט איהם פריהער נישט געפרעגט. נאָר פערפאַלען, איצט מוז ער רעדען מיט העררי קאָלען און איהם דערמאָנען אויף זיין פערשפּרעכען.

עס האָט געדויערט לאַנג ביז ער האָט אויסגע־פונען, וואו דער ווייסער געפינט זיך און מיט צוויי חדשים שפּעטער האָט דער אינדיאַנער צוריקגע־בראַכט אָט דעם גרוס:

העררי קאָלען איז פערהייראַט, ער האָט אַ ווייסע פרוי מיט דריי קינדער און ער דענקט גאָר נישט צו קומען צוריק צו דער „מאָרגען בלום", נאָר כדי צו פערמיידען אַ סקאַנדאַל איז ער צו־פרידען איהר צו געבען טויזענד דאָלאַר.

מען האָט איהם געראָטען — האָט דער אינדיאַ־נער ווייטער דערצעהלט — אָנצופאַנגען אַ פּראָצעס געגען דעם פערפיהרער; אָבער ווי קאָן זיך אַן אָ־אָרימער אינדיאַנער פערמעסטען געגען אַ ווייסען אין אַ פרעמד לאַנד?

די „מאָרגען בלום" האָט אַלץ אויסגעהערט און געשוויגען.

קיין ענגליש האָט זי נישט געקענט שרייבען, נאָר איהר ברודער'ל האָט איהר געזאָגט אַז „אַ מיידעל, וואָס לאָזט זיך בעטריגען פון אַ מאַן, האָט קיין רעכט נישט צו לעבען. און נאָך ווייניגער האָט זי אַ רעכט צו ברענגען דעם בעטריגער'ס קינד אויף דער וועלט אָבער קלאָגען איהר מאַן טאָר זי אויך נישט".

מיט איהר פאָטער'ס רעוואָלווער האָט זי זיך דערשאָסען.

אט אַזוי האָט געהאַנדעלט אַ ווילדע.

העררי קאָלען איז אַ ציוויליזירטער!

ה.

היטלער'ס רעכטע האנד

גענעראל לייטנאנט פראנץ פאן עפּ.

אין לאנדאנער מוזיי האט מען ארייגעשטעלט א היסטארישן בעט

פאר 12 מענשען צום שלאפען

אין היינטיגער צייט ווען מען שפּאָרט פלאַץ און מען מאַכט דאָס הויז־מעבעל שפּאָרעוודיג און קליין איז עס ממש אומגלויבליך, אַז אַמאָל האָט מען „געבויט" אַ בעט, וואָס האָט געדאַרפט פערנע־מען נישט אַ גאַנץ צימער, נאָר אַפילו אַ גאַנצע שטוב איז פאַר דעם געווען קאַרג. מען האָט ספּעצ־יעל פאַר דעם בעט געבויט אַ גאַנצען פּאַלאַץ, אַ הויף.

דאָס בעט ווערט פערעכענט פאַר'ן גרעסטען שטיקעל מעבעל אין דער וועלט.

אַצינד שטעהט דאָס בעט אין דעם לאָנדאָנער מוזיי, וואָס רופט זיך וויקטאָריע און אַלבערט מוזעאום.

דאָס בעט איז 11 פוס לאַנג און זיבען און אַ האַלב פוס ברייט. עס קאָנען אין דעם בעט שלאָפען אַ טוצען מענשען גאַנץ בעקוועם. די אויספיהרליכע געשיכטע פון דער בעט איז נישט אינגאַנצען בעקאַנט, מען ווייסט נאָר, אַז מען האָט עס געמאַכט אין יאָהר 1580 פאַר ווערד־פּאַרק און אַז עס איז דאָרטען געשטאַנען אַ הונדערט יאָהר. אינ'ם קראָון (אין אַ דערפעל פון ווער) איז עס געשטאַנען ביז דעם יאָהר 1764 און דערנאָך האָט מען עס אַרי־בערגעפיהרט אין סערעקענס העד איז, אין וועלכען מען פלעגט בעלייגען אַ צוועלף מענשען יעדע נאַכט ווען עס זענען געווען אַ סך געסט.

מיט אַ פופציג יאָהר צוריק האָט די ענגלישע רעגירונג אָפּגעקויפט דאָס בעט און מיט דעם בע־צירט אַ ספּעציעל גרויסע קאַמער אין ריי־הויז אין האַדענסטאַן (אין דעם דאָזיגען הויז האָט מען גע־מאַכט די קאָנספּיראַציע צו דערמאָרדען דעם קעניג טשאַרלז דעם צווייטען).

וויליאַם שעקספּיר. דער אומשטערבליכער ענג־לישער דראַמאַטורג, האָט דערמאָהנט דאָס דאָזיגע בעט אין איינעם פון זיינע ווערק, דאָרט איז דאָ אַזאַ אויסדרוק: „כאָטש דאָס ליילעך איז גרויס גענוג צו פערשפּרייטען דאָס בעט פון ווער אין ענגלאַנד". חוץ שעקספּיר'ן האָבען אויך אַנדערע ענגלישע שרייבער דערמאָנט דאָס בעט אין זייערע ווערק און געשריבען וועגען דעם, אַז דאָס איז דאָס גרעסטע שטיק מעבעל אין דער וועלט.

דער מוזיי האָט אָפּגעקויפט דאָס בעט, נישט דווקא דערפאַר, וואָס עס איז דאָס גרעסטע און טשי־קאַווסטע שטיק מעבעל אין דער וועלט, נאָר גאָר דערפאַר, וואָס עס איז דאָ דערויף שעהנע מאַלערישע צייכענונגען און בילדער. עס זענען אויך דאָ דער־רויף שעהנע גראַווירונגען און זעלטענע שניצעריי.

אויף דער טאַפּליע ביים צוקאָפּנס איז אויסגע־מאָלט אַ פּאַלאַץ, וואָס מאַהלער און מבינים קאָנען זיך גאָר נישט גענוג אָנלויבען פון דעם. די פיס און די סלופּעס זענען מייסטער־האַפטע שניצעריי.

וואוינונגען פון היימלאזע אין די פארשטעט אין בערלין

וויפיל דארף א קינד שלאפען?

(מעדיצינישע נאטיצען)

פון ד"ר וו. קאנטאר

די בעסטע רוה פאַר'ן קערפּער איז שלאָף. אין שלאָפענדיגען צושטאַנד האָט דער קערפּער פול־שטענדיגע רוה, אַפילו די אָרגאַנען, וועלכע אַרבייטען אימער, ווי, צום ביישפּיל, ס'האַרץ און די נירען, קריגען זייער גרעסטע רוה ווען מען שלאָפט. שלאָפען, אַלזאָ, איז אַ גאַנץ נויטיגע זאַך פאַר יעדען מענשען, אָבער איבערהויפּט איז עס נויטיג פאַר קינדער. ווען דער קערפּער איז אַקטיוו, איז יעדער צעל פערנומען מיט דער אַרבייט, וועלכע פאַלט אויס אויף זיין טייל, עס איז דאָ מעהר אָפּפאַל, וואָס פאַרמירט זיך אַלס אַ רעזולטאַט פון דער אַקטיווי־טעט; די נירען מוזען עס אַרויסוואַרפען, די הויט מוז אַרויסהעלפען, די לונגען מוזען אַריינבעמען מעהר לופט, די האַרץ מוז פּאָמפּען מעהר בלוט, די מוסקולען מוזען שווערער אַרבייטען און דאָס אַנז אמת וועגען יעדען קערפּער־טייל. איבערהויפּט נאָך, אַז דאָס קינד איז ווירקליך פיל מעהר אַקטיוו פאַר'ן דערוואַקסענעם. בלייבט אַלזאָ ווייניג צייט פאַר די צעלען צו פערמערען און פערגרעסערען זיך. זיי זענען צופיל פערנומען מיט'ן באַלדיגען מעטאַבאַ־ליזם. די אמת'ע צייט אויף צו וואַקסען און ענט־וויקלען זיך פאַלט, אַלזאָ אויס אויף דער צייט, ווען מען שלאָפט.

די מערסטע קינדער קריגען נישט גענוג שלאָף, די נאָרמאַלע ביי־געבוירענע אָדער גאָר יונגע קינ־דער דאַרפען שלאָפען צוואַנציג שטונדען פון די פיר און צוואַנציג דעם ערשטען מאָנאַט; זעכצעהן שטונדען פון צווייטען ביז דעם זעקסטען מאָנאַט; פופצעהן שטונדען פון זעקס מאָנאַט ביז אַ יאָהר, און פערצעה ןשטונדען דעם צווייטען יאָהר. אַ נאָר־מאַל קינד דאַרף שלאָפען פון עלף ביז פערצעהן שטונדען יעדען טאָג פון צוויי ביז פינף יאָהר, און צעהן שטונדען צווישען פינף און פופצעהן יאָהר. דאָס הייסט, אַז דאָס קינד מוז שלאָפען מעהר דורך די פעריאָדען ווען זיי וואַקסען אַמשנעלסטען. אום אויסצופיהרען עס מוז אַ צוויי־יאָהריג קינד זיך לייגען שלאָפען זעקס אַ זייגער; אַ פינף יאָהריג קינד — זיבען אַ זייגער; אַ צעהן־יאָהריג קינד — אַכט אַ זייגער, און אַ פופצעהן יאָהריג קינד — ביין אַ זייגער. אַ טעגליכע רוה בייטאָג איז נויטיג ביז די שול־צייט ערלויבט עס, כאָטש מען קאָן נישט ערוואַרטען, אַז קינדער זאָלען שלאָפען בייטאָג שפּעטער ווי ביז דריי אָדער פיר יאָהר. פונקט אַזוי ווי אין פאַל פון דערוואַקסענע, פאָדערט נישט יעדעס קינד דיזעלבע שעה'ן שלאָף. איין קינד קאָן קריגען גענוג רוה אין אַ פיל קירצערער צייט ווי אַ צווייטעס קינד; אָבער די צייט וואָס מיר האָבען אויסגערעכענט איז נויטיג פאַר'ן דורכשניטליכען קינד. עס איז אויך גאַנץ נויטיג אַז דאָס קינד זאָל שלאָפען נאָרמאַלע שטונדען. שלאָפען שפּעט אינ־דערפריה מאַכט נישט אָפּ פאַר דאָס שפּעט לייגען זיך אין אָוונט. דאָס קינד דאַרף זיך לייגען שלאָ־פען פריה גענוג, אַז עס זאָל נישט זיין נויטיג צו וועקען איהם אינדערפריה.

אָפט פּאַסירט, אַז קינדער קאָן נישט איינשלאָ־פען אין צייט צוליב דעם, ווייל זיי זענען צופיל אויפגערעגט פון שפּילען זיך ביז דער לעצטער מינוט פאַר'ן שלאָפען געהען. אָפט איז עס צוליב דער שעדליכער מדה פון פאָטערס צו שטיפען מיט קינדער פונקט פאַר'ן שלאָפען געהען. אַמאָל האָט דאָס קינד שוועריגקייטען איינצושלאָפען, ווייל עס איז פּשוט צו־מיד.

יונגע קינדער שלאָפען נישט אַזוי רוהיג ווי עלטערע קינדער אָדער דערוואַקסענע מענשען. אַ־מאָל איז דאָס אויסערגעוועהנליך אומרוהיג און דאָס פּאַסירט דורך דעם, וואָס דאָס קינד טראָגט צופיל זאַכען אָדער די ווענטילאַציע אין צימער איז נישט גוט רעגולירט. די הויפּט אורזאַכען זענען אָבער צופיל עסען ביים לעצטען מאָלצייט, צופיל אויפרעגונג אָדער פון צופיל אָנשטרענגונג.

פיל מוטערס, וועלכע גיבען אוועק פיל צייט און מיה אויף דעם קינד'ס עסען און קליידונג, פערזעהען אָפט דעם קינד'ס שלאָפען, ווייל זיי ווייסען נישט ווי נויטיג דער שלאָף איז פאַר דעם קינד'ס נאָרמאַלער ענטוויקלונג, פיזיש און גייסטיג.

דער אַמעריקאַנער געלעהרטער פּראָפעסאָר אַר־טור ה. קאָמטאָן פון דער טשיקאַגער אוניווער־זיטעט נעהמט אונטער אַ רייזע אַרום דער וועלט צו פאָרשען די קאָסמישע שטראַהלען.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבן

נייער פאלקסבלאט

זונטאג
טז
24
שבט תרצ״ב

יאנואר
זון־אויפגאנג 7.33
זון־אונטערגאנג 4.03

פון האנדעלס-געריכט
פירמע „אראלף קרעניג“ בעט א „נאדזור“

אויף דער נעכטיגער זיצונג פון האנדעלס-געריכט האט די פירמע „אראלף קרעניג“ וואל- און זייד-פאבריק (פיעטרק. 136) אנגעגעבן א ביטע וועגן א „נאדזור“. דער בילאנס אויפ׳ן 15-טען יאנואר ד. י. שליסט זיך מיט א סומע פון 750.000 זל. די אקטיוון שטייגען איבער די פאסיוון מיט 70,000 זל.

* * *

אין יולי ד. י. האט דאס געריכט פערע-פעוטליכט אנ׳אופאדלאשטש דער פירמע „אינז. ציבולסקי, מיעזשעווסקי און שותף“ (פיעטר. 109). דעם 12-טען יאנואר ד.י. איז פארגעקומען א פערזאמלונג פון די קרעדיטארען. די פירמע האט אבער קיין שום פראפאזיציעס נישט געמאכט, די פערזאמלונג האט דערום בעשאפען א קרעדיטארען-קאמאך און אדוו. געלאדע איז געוועהלט אלס סינדיק. דאס געריכט האט דעם בעשלוס בעשטעטיגט.

* * *

די געפאלענע פירמע „אסקאר באנעק (נארו-טאוויטשא 80-78) האט בעקומען פון געריכט א 2 וואכעדיגען צוגאב-טערמין. די פירמע אלעקסאנדער ניימאן און שותף“ (פעטריק. 83) – א צווייחדשים׳דיגען טערמין.

* * *

אין אויגוסט פאריגעס יאהר האט דאס געריכט פערעפענטליכט אנ׳אופאדלאשטש דער פירמע „אברהם לייב שימקעוויטש“ (פעטריק. 31). אויפ׳ן פערלאנג פון די קרעדיטארען, איז ש. זיינער צייט איינגעזעצט געווארען אין תפיסה.

אין אקטאבער פ. י. האט ש. בעקומען פון געריכט א גלייט בריף אויף 8 חדשים.

אין דעצעמבער פ. י. איז פארגעקומען א פערזאמלונג פון די קרעדיטארען, אויף וועלכער דער געפאלענער האט פארגעלעגט צו רעגולירען די חובות אויף 35 פראצ.

אויף דער נעכטיגער זיצונג, האט דאס געריכט דעם אפמאך בעשטעטיגט.

* * *

א צווייטער אפמאך איז בעשטעטיגט געווארען פון דער פירמע „וויגאדא“ (כעמישע פאבריק, קילינסקיעגא 45) מיט איהרע קרעדיטארען. דער אופאדלאשטש איז פערעפענטליכט געווארען אין יאהר 1925. „וויגאדא“ האט רעגולירט אויף 10 פראצענט.

* * *

אין שייכות מיט דעם אופאדלאשטש פון דער פירמע „קרושאוו“. (צעגיעלניע און דאמף-מיהל), האט דער קוראטאר פון דער אופאדלאשטש-מאסע זיך געווענדעט צום געריכט, ס׳זאל איהר דערלויבט ווערען צו רעאליזירען א טייל פון דער צעגעלניע. דאס געריכט האט די ביטע בעריקזיכטיגט.

* * *

די געפאלענע פירמע משה צענדער (פולנאצנא 12) האט בעקומען א 2-וו. כעדיגען צוגאב-טערמין.

צום אופאדלאשטש פון דער פירמע „גוסטאוו פריים“ (פאביאניץ), האט דאס געריכט נאמינירט אלס סינדיק דעם אדוואקאט מיטאלא.

ארעסטען צוליב׳ן טראמוואי-שטרייק

אין צוזאמענהאנג מיט׳ן דויערענדען טראמוואי-שטרייק האט פאליציי געמאכט א רעוויזיע אין דער וואוינונג פון גצוו. הרעדעס פון טראמוואי-ארבייטער פעראיין קאזימיערזש קראוטשיק מארגאווא 47 און דארט געטראפען אנ׳אויגעלעגלע בעראטונג, וואס זאל האבען געהאט א שייכות צום אנפיהרען מיט׳ן וויטערדיגען גאנג פון טראמוואי-שטרייק.

עס זענען ארעסטירט געווארען אין דער וואוינונג: 48-יעהריגער ק. קראוטשיק, 51 יעהריגער יאן גרידעל (מארגאווא 47) 36-יעהריגער קאזימיעזש מאלעניעץ (פשענדזאלניאנא 36)) 30-יעהריגער ארטור לעאפאלד, (פאזנאנסקא 8) 36-יעהריגער אנטאן סאורא (ווינער 35), 34-יעהריגער איגנאצי פלאנסקע (צימער 6), 30-יעהריגער מאטעל און 33-יעהריגער אלי׳ גאלדמאן (גלובנא 57), 32-יעהריגער בלומענטאל (פילסודסקי 36) 28-יעהריגער; נפתלי ראזענבערג (אלעקסאנדריסקא 12) 28-יעהריגער חיים ליפמאן (לימאנאווסקי 36).

די א עסטירטע ווערען בעשולדיגט, אז זיי געהערען צו דער קאמוניסטישער פארטיי און זיי האבען אנגעפיהרט מיט׳ן טראמוואי-שטרייק.

די פאליציי האט אויך ארעסטירט א „קוריער“ וועלכער האט געפיהרט 17,000 זל. וואס די קאמוניסטישע פארטיי זאל האבען געשיקט פוןווארשא צו שטיצען די שטרייקענדע.

אין ווארשא האט די פאליציי אויך קאנפיסקירט 15,000 קאמוניסטישע אויפרופען וועגען טראמוואי-שטרייק אין לאדז.

* * *

די טראמוואי-דירעקציע פערנעמט זיך דערווייל מיט׳ן אויסבילדען א נייעם שטאב קאנדוקטארען און מאשיניסטען. אויב די שטרייקענדע וועלען נישט צוגעהען צו דער ארבייט, רעכענט די דירעקציע צו לאזען מיטוואך די טראמוואיען אין פערקעהר מיט דעם נייעם פערסאנאל.

דער פרעזעס פון דער שטרייק-קאמיסיע קארמינסקי האט אין א געשפרעך ערקלערט, אז מיט די נייע אנגעשטעלטע וועט מען נישט קענען לאזען אין פערקעהר די טראמוואיען, ווייל די נייע מאשיניסטען און קאנדוקטארען מוזען האבען א לאנגע פראקטיק.

אין די לעצטע צוויי טעג איז קיין שום ענדערונג נישט פארגעקומען אינ׳ם שטרייק.

רעדוקציע פון שטאט-בודזשעט אויף 30 פראצענט

(2) דער לאדזער מאגיסטראט האט נעכטען בעקומען פון וואיעוואדען-אמט אנ׳אפשריפט פון א ציקולאר פון אינערן-מיניסטעריום, אין וועלכען דאס מיניסטעריום רעקאמענדירט די קאמונאלע פערבאנדען צ. א. ביים צוזאמענשטעלען דעם בודזשעט אויף 33-1932 אנצונעהמען אלס מאקסימאלע גרענעץ פון הוצאות און הכנסות 70 פראצ. פון די סומען, וואס זענען פרעלימינירט געווארען אויפ׳ן בודזשעט-יאהר 31[1930, און אויסצושליסען די אקטיווע פערלעגענע סומען, וועלכע קענען נישט איינקאסירט ווערען מחמת דעם ווירטשאפטליכען קריזיס א. א. וו.

עס דארף אויך פערגרעסערט ווערען די רעדוקציע פון די קאמונאלע אונטערנעהמונגען, אזוי דארפען די אונטערנעהמונגען, וואס ברענגען דעפיציט איינגעאנצען ליקווידירט ווערען, אדער איבערגעגעבען זייער טעטיגקייט ביז די פערהעלטעניסען וועלען זיך אויסבעסערן.

אויפקלערונג פון דער פינאנץ-קאמער
וועגען דער קאנטראלע פון פאטענטען

(2) די לאדזער פינאנץ-קאמער קלערט אויף, אז אין פאל, ווען די קאנטראלירען וועלען פעסטשטעלען אז ביי געוויסע אונטערנעהמונגען זענען אויסגעקויפט קלענערע קאטעגאריעס פאטענטען, ווי עס בעדארף צו זיין, וועט מען נאכ׳ן צוגויפשטעלען פראטאקאלען, פעסטשטעלען, צי דער געהעריגער סוחר האט אנגעגעבען א בקשה וועגען א הנחה-פאטענט, אין דעם פאל וועט מען זיך אפהאלטען מיט׳ן אננעהמען בעשלוסען ביז עס וועט בעטראכט ווערען דער תוכן פון דער בקשה, נעהמען אין בעטראכט די בעדינגונגען פון דעם סוחר, און פארשלאגען דער פינאנץ-קאמער א פאזיטיווען אדער נעגאטיווען אופן פון ערלעדיגען דעם ענין. ערשט דאן, ווען ס׳וועט אנקומען א נעגאטיווער ענטפער, וועט דעם פעראינטערעסירטען סוחר וועגען דעם מיטגעטיילט ווערען, און ער וועט ווערען אויפגעפאדערט תיכף צוצוצאהלען צום פאטענט.

דער סוחר וועט נאך האבען דאס רעכט צו אריינטראגען א רעקורס אין דער פינאנץ-קאמער.

האט ער נישט געצאהלט די ראטע
איז אויסגעשטעלט געווארן דער דעפא-וועקסעל אויף דער גאנצער סומע

(2) כתריאל-יוסף שרייער וועלכער האט א געוועלב פון לאנדווירטשאפטליכע מאשינען, אויף פעטריקאווער 214 האט נעכטען געהאט אויף זיך א פראצעס דערפאר, וואס ער האט אויף א וועקסעל פון 889 זל. 50 גר. איבערגעמאכט די צאהלונגס-דאטע פון 1. סעפטעמבער 1931 אויפ׳ן 21. אפריל 1931.

די אויסשטעלער פונ׳ם וועקסעל העלענא און פראנציסקא קורטשעווסקי האבען געטענה׳ט: היתכן? דער אנגעקלאגטער האט אבער ערקלערט, אז ער האט זיין סחורה פערקויפט אויף ראטעס, און דעם וועקסעל גענומען אלס דעפאזיט מיט׳ן תנאי, אז אויב די ערשטע ראטע זאל נישט בעצאהלט ווערען צום טערמין, וועט ער לאזען אין גאנג — דעם גאנצען וועקסעל.

וכן הוה, און אזוי האבען עס אויך בעשטעטיגט די עדות.

שרייער האט בעקומען צו בעצאהלען א שטראף 10 זל. אדער 1 טאג זיצען.

צופאהר-טראמוואי דער׳הרג׳עט א פויער

(2) נעכטען איז דער צופאהר-טראמוואי לאדז-אזארקאוו ארויפגעפאהרען אויף א פויערן-פוהרל. איינער פון די פאהרערס, דער 60 יאהריגער וולאדיסלאוו ושעטעלסקי איז דערהרגעט געווארען אויף טויט, און דער צווייטער באלעסלאוו פאגאנ איז לייכט פערוואונדעט געווארען.

אפגעלעגט דעם פראצעס וועגן דער אפערע אין צאל-אמט

דער פראצעס וועגען דער אפערע אין לאדזשער צאל-אמט, איז אפגעלעגט געווארען, אויפ׳ן פארשלאג פון פראקוראר, כדי ארויסצורופען אנ׳עקספערט פון ווארשע.

דעפ. ליבערמאן קומט היינט קיין לאדז

היינט פייערט די דייטשע סאציאליסטישע ארבייטס פארטיי איהר 10-יעהריגען יובילעי. צו דער פייערונג איז געווארען איינגעלאדען דעפ. ליבערמאן, וועלכער קומט היינט צופאהרען.

אויף דער אקאדעמיע, וועלכע קומט פאר היינט, נאכמיטאג אין פילהארמאניע, וועלען ארויסטרעטען דער פרעזעס פון דער דייטשער סאציאליסטישער ארבייטס-פארטיי קראניגג, געוו. דעפ. צערבע, ליבערמאן און פון „בונד“ קומט ספעציעל צופאהרען ראטמ. ערליך.

ארויסגע׳גנב׳עט פאפיראסען און שטעמפעל-מארקען

(2) נעכטען ביינאכט האבען זיך אין דיפערמיבוציע-געשעפט פון אברהם זילבערג (פאלודניא 1) אריינגעקריגען גנבים און ארויסגעגנב׳עט פאפיראסען און שטעמפעל-מארקען אויף דער סומע פון 1,300 זל.

פאליציי זוכט זיי.

ואפאלקעס מיט היסטארישע מערקווירדיגקייטען

(2) בשעת האבען מיר שוין געמאלדען, אז די שאכטלען פון שוועבעלעך וועלען באציהרט ווערען מיט בילדלעך פון היסטארישע מערקווירדיגקייטען – אזוי ווערט עס אויך אדורכגעפיהרט.

אבער דערביי איז מערקווירדיג נאך א זאך: אין די שאכטלען געפינען זיך א סך וועניגער זאפאלקעס, ווי אין די פריהערדיגע, און א העלפט פון זיי ווילען בשום אופן נישט ברענען – כאטש טו זיי עפיס!..

יעהרליכע פערזאמלונג פון די בעקער

(2) דעם 27 ד. ח. וועט אין בעקער-צעך אויף פאדלעשנע פארקומען די אלגעמיינע יעהרליכע פערזאמלונג פון אלע מיטגלידער פונ׳ם בעקער-צעך, אויף וועלכער עס וועט ארומגערעדט און דעצידירט ווערען א רייה וויכטיגע פראגען.

א קאנפערענץ וועגען אויסראטען שטשורעס

(2) לויט דער איניציאטיוו פון מאגיסטראט איז נעכטען פארגעקומען א קאנפערענץ אינ׳ם צענטראלען הויז-בעזיצער - פעראיין וועגען דער פראגע פון אויסראטען די שטשורעס אין לאדז און לאדזער געגענד, וואס מאכען אן גרויסע שאדענס און טראגען איבער עפידעמישע קראנקהייטען.

עס איז בעשלאסען געווארען אונטערצונעמען אנ׳ענערגישע אקציע.

קלעפסידרעס
צו זעהר בילינע פרייזען
נעהמט אן די דרוקעריי פון
„נייעם פאלקסבלאט“
די קלעפסידרעס ווערען איז משך פון 1 שעה אויסגעפערטיגט
און פונאנדערגעשיקט איבער דער שטאט.

לאמפען
אין א גרויסען אויסוואהל
מאדערנסטע סטיל - ארטען
צו רעדוצירטע פרייזען
עמפפעהלט די בעקאנטע
לאמפען-פאבריק
SZ. P. SZMALEWICZ
Południowa 8, telefon 164-39
פיהרט אויס בעשטעלונגען לויט אנגעגעבענע צייכנונגען.

וואס מען קען שיקען פריי קיין ראטען-פערבאנד פאר קרובים

מען מעלדעט אפיציעל:

פון 1-טען יאנואר 1932 קאן מען שיקען קיין ראטען-פערבאנד אן א ספעציעלער דערלויבניש פאסט-פעקלעך, אין וועלכע עס וועלען זיך געפינען פאלגענדיגע זאכען:

זריעה (אויסער בוימוואל) ביז 500 גר.; לעבעדיגע פלאנצען און פלאנצונג-טיילען פאר דעקאראציעס — 5 קילא ברוטא; מאלץ — 5 קילא; קראכמאל, דעקסטרין און לייקאם — 5 קילא; געטריקענטע גרינסען אויסער ארבעס, בעבלעך און באב — 5 קילא; פרות און יאגאדעס — 5 קילא; פרות און יאגאדעס אין אייל אדער עסיק, אויסער הערמעטיש געפאקטע — 2 קעסטלעך פון יעדען סארט, צוזאמען 5 קילא; שוועמלעך — 5 קילא; קאפערסן — 1 קילא; טרוקענע אדער געמאלטע זענעפט — 2 קילא; בשמים — 50 קילא פון יעדען מין; געבריטעניטע און געמאלענע קאווע — 2 קילא; געמאלענע קאקאא — 1 קילא; געמאלענע ציקאריע — 2 קילא; בינען-האניג, סיראפ און מאלץ, עקסטראקטען, קארטאפעל-סיראפען, ראפינאר-סיראפ, קראכמאל און ווייגטרויבען צוקער, צוקער סיראפ — 5 קילא; צוקערניע-אויסארבייטונגען, מעל און גרויפען פאר קינדער, ווי נעסטל, בופקע הערקולעס, קיכעלעך, ביסקוויט, שמעקעדיקע פאסטילקעס צו נאגען, קאנדענסירטע און קאנסערווירטע מילך, סמעטענע — 5 קילא; הערמעטיש פערפאקטע שפייז-פראדוקטען (קאנסערווען), אויסגעארבייטע זענעפט און אנדערע בשמים, פאשטעטען אין פערשידענע פאקונגען — 2 קעסטעלעך פון יעדען סאָרט, צוזאמען 5 קילא; פיש און איקרע — 5 קילא; לאקשען און מאקאראנעס — 5 קילא; פלייש און פליישעקסטראקטען — 5 קילא; קעז, מארגארין — 5 קילא; שפייז-זאלץ — 5 קילא; עסיג און קינסטליכע מינעראל-וואסער — 5 קילא; פערשידענע עסיקן, וואסער טואלעט עסיק — 5 קילא; געשניטענער טאבאק און זיינע פראדוקטען — 1 קילא; פישטראן — 2 קילא; פאיאנס, פארצעליי און גלאז-טישכלים — 5 קילא; וואסער-פארב אין פליטקעס, פראשקעס, טעלערלעך, רערלעך און קאפסלען, טוש — 200 גראם פון יעדען סארט; קאסמעטיק און פארפום — 1 שטיק פון יעדען סארט, בסך הכל 500 גראם; קאמפליצירטע, דאזירטע אפטייק-פראדוקטען און אנדערע מעדיצינישע פראדוקטען אין דאזעס, וואס זענען אנגעוויזען אין רעצעפט — 1 קילא ברוטא; גאלדענע, זילבערנע, פלאטירטע חפצים — 500 גראם; ראזיר-מעסערלעך — 2 טוץ; פערשידענע ראזיר-מעסערס און מאשינקעס צו שערן האר — צו איינציגע פון יעדען סארט; אפטישע, פיזישע אדער מעדיצינישע אינסטרומענטען פאר קראנקע; פראטעזעס, קינסטליכע אויגען, כירורגישע גאסטען, אפאראטען פאר טויבע א. אז. וו. לויט א רעצעפט פון א דאקטאר, אדער לויט א בעשייניגונג פון א מעדיצינישען אנשטאלט — קאלעקציע; ברילען אדער פענסנע — פון דעם אדער יענעם סארט צו איין פאר; ביכער, בילדער, לאנדקארטעס, נאטען און אנדערע דרוק-זאכען אויסער מאדע-זשורנאלען — 2 עקזעמפלארען פון יעדען נומער; הידראסקאפישע אדער אנטיסעפטישע וואטע — 1 קילא; געשטריקטע זאכען — 1 געשטריקטע קאסטיום. פון די איבעריגע זאכען צו איין שטיק אדער איין פאר; וועש (אונטערשטע וועש, בעטצייג, טיש וועש), אפגעטראגענע בגדים און קישענס — 1 קליידער-קאמפלעט, 6 קאמפלעטען אונטערשטע וועש, 2 קאמפלעטען בעטצייג, 1 קאמפלעט טיש-וועש (6 סערוועטקעס, 1 טישטוך א. א. וו.); היט און היטלען (פערטיגע, אויפגעניישטע — א 1-2 טשיק; גאלאנטעריע און טואלעט-זאכען, ווי: פארטצייגארן, פיפקעס, אש-בעכער, קרעמשטיינער, ציגנדמאשינקעס, שוועבעלעך-קעסטלעך, פאפערס, בראסלעטען, אויער-רינגלעך, רינגען, קייטעלעך, זייגער-קעסטעלעך, ראזיר-פענדזלעך, בערשטלעך, קאמען — צו איינציגע פון יעדער סארט: שפילצייג — 2 שטיק אדער 2 קאמפלעטען; שכוהארג — 1 פאר; זעקעלעך, טייסטערס און פארטמאנעלען אן שלעסער — 1 שטיק פון יעדען סארט; הענטשקעס — 3 פאר; קאנצעלארישע מכשירים, צייכען און מאָל-מכשירים — 1 טוץ בלייפעדער; שירעמס און שטעקענס מיט שירעמס — 1 שטיק; קרעמשטיינער; אויסארבייטונגען און שטייף-קארטען. וואס האבען נישט קיין ווערט — 5 קילא.

בעמערקונג: די דאזיגע נארמעס זענען בעשטימט פאר איין אדרעסאט אויף 12 חדשים, אומאפהענגיג פון דער צאהל פעקלעך.

פראניע דאס „גאלדענע הענטל"

איז נעכטען ארעסטירט געווארען

(2) אין גארדעראב פון טעאטער „פאפולאר-ני" האט מען ביי א געוויסען קאזשימיעזש יאשונסקי ארויסגענומען א פארטפעל מיט מזומן-געלד, וועקסלען און פערזענליכע דאקומענטען.

מען האט אנגעהויבען צו זוכען, און מ'האט נעכטען ארעסטירט די בעקאנטע גנבטע פראניע ווינער (מיט'ן צונאמעניש „זלאטא ראנטשקא") פון זגערזשער 15, וועלכע איז שוין זעקס מאל געזעסען אין טורמע, און וועלכע האט זיך אגב אויך איצט, מורה געווען, אז זי האט בעגנבעט יאשינסקי'ן.

פאר ארויסרייסען און פערברענען א וועקסעל

(2) אז מאריא ווישניאק פון כארביצע גורנע אין דעם 6 אויגוסט 5. י. געגאנגען חתונה האבען האט זי זיך ג-כארגט ביי איהר ברודער אויף א וועקסעלע 1000 זלאטעס.

שפעטער האט זי זיך מיט איהם צוקריגט, ארויסגעכאפט ביי איהם דאס וועקסעלע און פערברענט עס אין אויוען.

האט דער ברודער אנגעקלאגט די שוועסטער אין געריכט.

ביני לביני האבען זיי זיך איבערגעבעטען.

דאס געריכט אבער האט פערמשפט נעכטען מאריא'ן אויף דריי חדשים טורמע.

אפטייקען

די היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט דיזשורירען: א. דאנצער (זגערזשער 57), וו. גראשקאווסקי (ליסטאפאד 11 15), ס. ג. רביין (פילסודסקיעגא 54), ס. בארטאשעווסקי (פיעטריקאווער 164), ר. רעמבעלינסקי (אנדזשעיא 28), א. שימאנסקי (פשענדזעלניאנא 75).

האסט געהערט

מוטער!

פון דער צייט אז, וואס דו גיבסט מיר סקאטס-עמולסיען, בין איך דער שטארקסטער אין מיין קלאס!

סקאטט'ס עמולסיע

איז די בעסטע וויטאמין-שפייז פאר אונזערע קינדער.

סקאטט'ס עמולסיע שטארקט דעם קערפער און עס מאכט איהם ווידערשטאנדספעהיג געגען ראכיטיס (ענגלישע קרענק), שווינדזוכט, שקראפול און אנשטעקענדע קראנקהייטען ווי קאקלוש, גריפע, דיפטעריט אין אנד.

523

אסימילירטע יודישע עלטערען לאזען נישט מל זיין זייער ניי-געבוירענע קינד

די פרומע זיידעם האבען זיך קריעה געריסען און אוועקגעזעצט נאך זייערע אסימילירטע קינדער שבעה

##ביידע באבעס ליגען פון חרפה און ווייטאג שטערבליך קראנק

איהר פאטער איז א חסידישער יוד, די הייסט ביילה גיטל, די קאלעזשאנקעס און קאלעגעס רופען זי אבער בעלא-גוטא, אזוי מוזען זי אויך רופען איהרע פרומע עלטערען.

בעלא-גוטא איז א יונגע, אינטעליגענטע און אנ'אויסערגעווערנליך-שיינע. זי האט אבער איין חסרון: זי לאכט פון אלץ, וואס איז יודיש און קאן נישט קוקען אויף קיין יוד, אפילו אויך נישט אויף איהר אייגענעם פאטער.

גאנצע טעג האלט זי נאר אין איין פיפטשען פאפיראסען, מאלעווען דאס געמאכטע פנימ'ל און ביז האלבע נאכט פערברענגען מיט די קומאטערעס אויף די פייפען און דאנסינגס, די עלטערען האט געווייטאגט דאס הארץ, צוקוקענדיג זיך צום תכלית פון זייער געראטענע טאכטער, דער פערצווייפעלטער פאטער איז אוועק צום רבין פרעגען אנ'עצה, וואס צו טון מיט דער שיקסע.

דער רבי האט געהייסען זי חתונה מאכען, אז מ'האט חתונה — האט ער געזאגט — האט מען צרות, און ווען מ'האט צרות דערמאנט מען זיך אז מ'איז א יוד.

פאלגענדיג די הייליגע ווערטער פון רבין, האט דער פאטער אין קורצען אויסגעזוכט פאר בעלא גוטאן א זיירענעם בחור, א פייערדיגען קאפ, צו גאט און נאכמעהר צו לייטען.

בעלא גוטא לאכט זיך אויס פון פאטער'ס פראפאזיציעס, דאנקט איהם פאר זיינע טובות און ערקלערט איהם צום סוף, אז זי איז שוין א געשדוכנטע הגם דעם פאטער איז א שאד געווען ארויסצולאזען פון האנט אזא זעלטענע מציאה, דאך, פערשטעהענדיג אבער, אז מיט דער שיקסע טאר מען קיין הויך קידוש נישט מאכען, האט ער צו איהר געזאגט: אנ'עק, זאל שוין זיין דיינער, לאז מיך שוין דיר צו דעקען דעם קאפ!

ער — אמת נישט פון ערשטקלאסיגען יחוס אבער דאך פון א בכבודע יודישליכע משפחה, אליין אפילו א סטאמעטשנע יונגערמאנטשיק אבער נאך א גרעסערער גוי — א שטשיק, ווי זי דרעהט זיך צווישען אהרזשענדניקעס און שררים, יודען האט ער פיינט און יודישקייט איז ביי איהם א קאמעדיע, אנ'עכטער אנטיסעמיטניק, זיי האבען ענדליך מיט מזל חתונה געהאט.

דאס פארפאלק, הגם קיין צרות האט זיי גראד נישט געפעלט, איז נאך דער חתונה נישט געווארען יודישליכער, נאר פערקעהרט: מיט יעדען טאג איז זייער אויפירונג געווארען וואס אמאל גויאישער.

צום יאהר איז געבוירען געווארען א יונגעל.

ביידע באבעס און ביידע זיידעס האבען זיך פלייסיג געגרייט צום ברית, אין דער לעצטער מינוט ערקלערט אבער דער בעל ברית די פערשמחה'טע עלטערען, אז ער האלט נישט פון קיין זאבאבאנעס און וועט נישט מיט מאכען קיין בארבארישע שטיק. ער איז א פאסטעמפאווער און הומאניטארער מענש און וועט זיין קינד נישט יודישען.

בעלא-גוטא סאלידאריזירט זיך מיט דער ערקלערונג פון איהר מאן.

ביידע באבעס און זיידעס, די טשאטקעס און די איבעריגע קרובים פון ביידע משפחות, בעטען, ווײנען און חלשן, די יונגע טאטע-מאמע ווערען אבער אויף קיין האר נישט ווייכער.

די זיידעס האבען זיך דאן קריעה געריסען און זיך אוועקגעזעצט נאך זייערע לעבעדיגע קינדער שבעה.

ביידע באבעס זענען פון חרפה און ווייטאג שווער קראנק געווארען, דער ערל איז שוין אלט די דריטע וואך און די באבעס ליגען נאך קראנק.

ארגוס.

---

497 סטאַרשי יעלדשער

T. OKNO

וואוינט איצט

זאוואדזקא 19, טעלעפאן 137-03

ליקווידירט דעם סכסוך אין דער „ווידזעווער מאנופאקטור"

(2) בידזע, האט די „ווידזעווער מאנופאקטור" בשעתו רעדוצירט 50 פראצ. ארבייטער, ד. ה. אנ'ערך 1000 פערזאן.

נאך לענגערע אונטערהאנדלונגען און אינטערווענציע מצד'ן קארטעל ז.ז.פ. און דעם קרייז-ארבייטס-אינספעקטאר, איז געלונגען צו קומען צו א הסכם אויף דעם אופן, אז אנשטאט 5-6 טעג וועלען איצט די ארבייטער, אלע, ארבייטען 3 טאג אין דער וואך. אלע ארבייטער וועלען צוריקגענומען ווערען.

נעכטען האבען זיך שוין 200 רעדוצירטע געשטעלט צו דער ארבייט, און מארגען גייט דער רעשט.

ערב א שטרייק אין דער טריקאטאזש-און קאטאן - בראנזשע

(2) אין שייכות מיט דער לוין-רעדוקציע אין דער טריקאטאזש-און-קאטאן - בראנזשע קומט היינט פאר 10 אינדערפריה א גרויסער מיטינג, און לויט די שטימונגען פון די ארבייטס-געבער, דארף מען זיך ריכטען, אז אויף דעם היינטיגען ארבייטער-מיטינג וועט אנגענומען ווערען א בעשלוס צו ווארפען די ארבייט.

גנבות ביי יודען

(א) אין דער כעמישער וועשעריי פון הערש מאווינסקי (אויף לאגיעווניצקא 8) האט מען ארויסגע'גנב'עט מלבושים און וועש אויף אנ'ערך 2000 זלאטעס.

ביי מיכאל רובינליכטין זאכאדניע 49) האט מען זיך „מרחם געווען" אויף וועש און קליידער, אויף סומע פון 1000 זלאטעס.

ביים פריזיער מאיר קופקא (פאלודניאווא 12) האט מען אויסגערייניגט דעם גאנצען סאלאן. דער היזק בעטרעפט 1200 זלאטעס.

ביי לייב דרעסלער (פאלודניאווא 21) האט מען צוגע'גנב'עט מלבושים און ציהרונג פאר 1000 זלאטעס.

אין געוועלב פון יצחק מאלאך (פאמארסקא 102) האט מען ארויסגע'גנב'עט שיך און לעדערווארג פאר 1200 זלאטעס.

זעלבסטמארד פון אנ'ארבייטס-לאזער יודישער דינסטמיידעל

(א) די ארבייטסלאזע 22-יאהריגע דינסט-מיידעל חיה ניימאן האט אין טויער אויף וואלבארסקא 24 אויסגעטרונקען סובלימאט.

אין א זעהר שווערען צושטאנד האט מען זי אפגעפיהרט אין ראדאגאשטשער שפיטאל.

היילונג אויף קור-ערטער פאר די גייסטיגע ארבייטער

(2) דער פערזיכערונגס-אנשטאלט פון די גייסטיגע ארבייטער (ז.א.פ.אי.) הויבט ווידער אן די אקציע פון היילען איהרע מיטגלידער. דורך אוועקשיקען זיי אויף קור-ערטער פאר זעהר קליינע אפצאהלונגען, אויי. למשל, אז פערזאנען, וואס פערדינען פון 120 ביז 220 זל. א חודש צאהלען פאר'ן היילען א זלאטע טעגליך און דיזעלבע פערזאנען, וואס האלטען אויס א משפחה — ווערען געהיילט אינגאנצען בחנם.

ווייטער ווערען די אפצאהלען געהעכערט לויט די שכירות, וואס זיי בעקומען.

בעשטראפט א צוויי-ווייבערניק

(2) נעכטען האט דאס קרייז-געריכט פעראורטיילט א געוויסען סטאניסלאוו נאסטאלעק (קאושטשעלסקיעגא 34) מיט 6 חדשים טורמע פאר האבען צוויי ווייבער.

ער האט זיך עס כשר פערדינט — קנאפ צרות האט מען פון איינער...

שוואך אין די קינא'ס

מחמת דעם טראמוואי-שטרייק

(2) דער טראמוואי-שטרייק לאזט זיך שטארק פיהלען אין די קינא'ס — עס איז שוואך, וואס שוואך הייסט.

פרעגט זיך א קשיא: ווי קומט דער טראמוואי צו קינא?

איז דער תירוץ א פשוט'ער: פון די עקען שטאט, און פון די קווארטאלען, וואס זענען ווייט פון צענטער, איז נישטא קיין שטארקער חשק צו שפאצירען, והשנית — נאכ'ן לעצטען סעאנס, 12 ביינאכט איז עס אווראי נישט געשמאק צו גיין ווייט צופוס.

קרבנות פונ'ם טראמוואי-שטרייק

(א) צווישען די איבערגעפאהרענע פון טאקסאמאטארען איז אויך... — דער טעקסט:

(א) צווישען די איבערגעפאהרענע פון טאק-טובקעס און אויטאבוסען, וואס קורסירען איצט מיט א געוועהנליכען אימפעט אין דער שטאט, פיגורירען אויך די נאמען פון עוזר זיידערמאן (פאמארסקא 155), וועלכער איז לייכט פערוואונ-דעט געווארען, און פון דעם 11-יאהריגען יודישען יונגעלע דוד גרינבערג (סאלגא 7) וועלכער איז א שטארק צוקאליעטשעטער אפגעפיהרט געווארען אין שפיטאל.

אויף נאוואמיעיסקא 4 איז איבערגעפאהרען געווארען דער 14-יאהריגער יצחק בראווארסקי (פון פילסודסקיעגא 54). פאגאטאוויע האט איהם אפגעפיהרט אין שפיטאל.

—=):o:(=—

געוועהלט דעלעגאטען
צו דער 10-טער ציוניסטישער לאנד-קאנפערענץ

לויט'ן בעשלוס פון דער הויפט-וואהל-קאמיסיע זיינען אויף זונטאג בעשטימט געווארען אין גאנצען לאנד די וואהלען צו דער 10-טער ציוניסטישער לאנד-קאנפערענץ.

צוליב דעם, וואס אין לאדז האבען זיך אלע אלגעמיינע ציוניסטישע גרופירונגען און יוגענד-ארגאניזאציעס זיך געאייניגט און ארויסגעשטעלט א געמיינזאמע קאנדידאטען-ליסטע, ווערען דא, אין הכּסם מיט'ן וואהל-רעגולאמין, קיין וואהלען נישט פארקומען.

די לאדזער ציוניסטישע ארגאניזאציע שיקט צום צוזאמענפאהר בסך-הכל 12 דעלעגאטען. עס זיינען אויסגעוועהלט געווארען פאלגענדע פערזאנען: ד"ר מ. ברודא, ד"ר ראזענבלאט, ל. אורי-זאהן, לאוויגק א. יאעל, משה לימאן, א. שפירא, א. קאצבערג, א. בראווערמאן, מ. ווארשאוויצק, מ. טעמפעלהאף, חיים מארגאליס, מאג. שמעון ראגאזשינסקי, וו. האלבערשטאט, אינזש. זשילינסקי, ש. לעוו, מ. מארכעוו, ל. גאלדבערג, א. שיין, ש. רייכמאן, וו. סקורא, ד"ר ריווקינד, ל. האלפערן, ש. טשעפעלינסקי, י. וואלקאוויטש, מ. לעווי.

מען צושיידט די צוויי טייבעלער...

(2) פאר'ן געריכט איז נעכטען געשטאנען די 42-יאהריגע בראניסלאווא סאבטשאק (פון ליפאווא 19) וועלכע האט דעם 8. אקטאבער פ. י. בעגאסען מיט זאלץ-זויער איהר „קאכאנעק" ברונאן זדרא-יעווסקי.

בראנטשעלע האט זיך מודה געווען, אז זי האט עס געטון נאכ'ן צוקריגען זיך מיט ברונאנען, אבער שפעטער האבען די זיך איבערגעבעטען, און איצט לעבען זיי בשלום, ווי די טייבעלעך.

דאס בעמליכע האט אויך בעשטעטיגט זדרא-יעווסקי, צוגעבענדיג, אז די פרעסענדיגע פליסיגקייט האט איהם נישט פערשאדט און איצט איז ער איבערגאנצען בקו הבריאה...

די מילדערנדע אומשטענדען האט דאס געריכט טאקע גענומען אין בעטראכט, אבער דאך האט דאס איפערזיכטיגע „טייבעלע" בעקומען א האלב יאהר צו זיצען.

—=):o:(=—

לעדער אנשטאט קויהלען
פערפיהרט געווארען ביים איבערפיהרען

(א) אין דער נאכט פונ'ם 29 אויפ'ן 30 אקטאבער 1931 האט מען אויפגעבראכען א וואגאן דער גארבעריי פון א געוויסען זשעפניק אויף מוירעא 4 און ארויסגעגנב'עט לעדער פאר 45 טויזענד זלאטעס.

א פאר שעה שפעטער האט פאליציי פערהאלטען אויף דאלנע גאס א קויהלען-וואגען, אין וועלכען עס זיינען געלעגען די 282 גע'גנב'עטע לעדערס.

דער פוהרמאן, לייב קושמירען, וועלכער האט געפיהרט דעם טראנספארט איז ארעסטירט געווארען, און נעכטען איז פארגעקומען זיין פראצעס.

פאר'ן געריכט האט ער דערקלערט, אז אומבעקאנטע פערזאנען האבען איהם געדונגען צו אפפיהרען די סחורה. דאס געריכט האט איהם פערמשפט אויף א יאהר טורמע.

האלבער א יאהר זוכט מען די „צאצקע"
ביז זי קומט אליין צוגייז אויף דער בעשולדיגונגס-באנק

(2) דעם 13. אויגוסט 1930 האט מען אין דארף וויטאוו בעגנב'עט א פויער אויף א 500.

נאך א חקירה ודרישה האט מען ארעסטירט די בעקאנטע לאדזער גנבים: פראנצישעק ליטשעווסקי, קאנסטאנטי פאדבראדקא און דאס פארפאלק וואלענטי און אנגא וויטשאק. „צום רומעל" האט געפעהלט נאך איינע א פינפטע גנב'טע, א געוויסע מאריאנגא מאטושיאק, וועלכע איז געווען די הויפט-מחותנת'טע אין דער שמחה.

האט מען זי געזוכט אויף פערשידענע אופנים, און אויך מיט שטעק-בריף, און מ'האט זי בשום אופן נישט געקאנט געפינען.

געכטען אבער, ווען עס האט געזאלט פארקומען דער פראצעס פון די ערשטע צוויי, איז די אליין געקומען אין געריכט און אוועקגעזעצט זיך אויף דער בעשולדיגונגס-באנק — באשר בכן זי איז געווען אנגעשטעלט אלס דינסט ביי געוויסע קרענקעלס (פעטריקאווער 207) און זי האט נישט געוואוסט, אז מען זוכט זי...

דער פראצעס איז דערווייל אפגעלייגט געווארען, אבער דעם „געפונענעם אוצר", די מאטושיאק האט מען דערווייל ארעסטירט.

זיכערע הילף און א רפואה

אהן א אפעראציע, אן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיסונג פאר קראנקע אויף קילעם פאר מענער ווייבער און קינדער. פערשידענע קאליסעם איז גוף פאר הויסערס און פיס

פערלאזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעלבראך ווערט גרויס אזוי ווי א מאגען-קאפ, אדער אזוי ווי א האפער-קאן און עס פאלט אריין אין דעם בוים און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטערבליך. ספעציעל גומענע האלב-באנדאזשען אויסגעצייכענט גוט דורך גרויסע פראקטיק'ן מיט מיינע בעהאנדלונג און פון דיעזע טראפעסער דאקטאר בראכורעטונג בעזונדער זיכער דעם געווערטען און געפערליכסטע ברוך, אויך פאר הויקערס ליידענדע מיט הייל-גארטעלן און אפאראטען פאר פערקרומטע

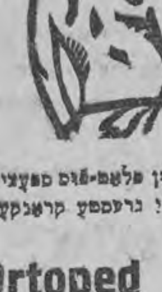

פוס און פלאטפוס ספעציעלע איינלאגען אין די שיך. קינסטליכע גומענע פיס און הענט, גומענע זאקען, פאר די גרעסטע קראנקע אדערן. עמפפאנגט פון 9 ביז 1 בטאג. און פון 3 ביז 7 אין אוונט

ארטאפעדישע אנשטאלט

Specialist J. RAPAPORT, Ortoped

von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10,

tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאס פערזענליכע ערשיינען פון די קראנקע איז אונבעדינגט נויטיג. דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזיטעטס-פראפעסארען: פראפ. ד"ר באראנטש. פראפ. דר. י. מארישלער, פראפ. ד"ר בר. קיעלאנאווסקי און אויך אנדערע.

מיר נעהמען אויך אן פערזיכערטע פון דער קראנקען-קאסע.

דאנקזאגונג.

אויף דעם וועג דריק איך אויס מיין הארציגע דאנקבארקייט דעם ה' ד"ר. י. ראפאפארט אין לאדז, האגלטשאנסקא 10, פראנט פארטער, פאר זיין זארגפעלטיגע בעהאנדלונג פון באנדאזש לויט זיין סעטאדע מיין 8-יעהריג זוהנדעלע. אזוי ארום האט ער בעפרייט מיין זוהן פון א שווערער אפעראציע. דערמיט פיהלט זיך מיין זוהן ועתה גוט און איך דאנק איהם הארציג דעם גרויסען ספעציאליסט.

רויטמאן יענקעל, לאדז, קילינסקיעגא 40, אפיצינע, 2 שטאק (צעגעלניאנא 35

א דרייסטער רויב-אנפאל

פייטאג אין דער פריה איז דער עקספעדיטאר יאנאס באימועצער צוריקגעקומען פון דער רייזע און ביי זיך געהאט איינקאסירטע 1000 זל. 7 א זייגער פריה, ווען באימועצער איז אריין אין הויז אויף זאוואדזקא 50, זיינען איהם בעפאלען צוויי אונבעקאנטע רויבער, איהם פערשטאפט דאס מויל און ארויסגעצויגען פון טאש די 1000 זל. נאכדעם האבען זיי איהם אריינגעווארפען צום סטרוזש אין דער וואוינונג און נעלם געווארען.

באלד האט זיך ארויסגעוויזען, אז אויך דער סטרוזש איז געווען טעראריזירט פון די זעלבע רויבער.

דער קעניג פון די חזנים גרשון סיראטא אין לאדז

די ליבהאבער פון יודישער מוזיק און יודישער נגינה ערווארט די קומענדיגע וואך א גרויסער קינסטלערישער סורפריז. עס טרעט אויף אין פילהארמאניע-זאל מיטוואך, דעם 27 יאנואר, מיט איין איינציגען קאנצערט דער געבענשטער עמוד-קינסטלער און שליח-צבור, דער קעניג פון די חזנים גרשון סיראטא, אין דער בעטייליגונג פון זיין טאכטער די הערליכע ליריש זינגערין פרל. העלענא סיראטא.

סיראטא ברויכט נישט קיין רעקלאמע ווייל ער געהערט ביים היינטיגען טאג צו די גרעסטע חזנים און זינגער פון גאר דער וועלט. מיט זיין הערליך זינגען און מתיקות'דיגען דאווענען פערשאפט ער דעם עולם א גרויסען עונג-רוחני, וועלכער בלייבט לאנג, לאנג אין זכרון.

„דער אידעאל-האמת אין דער יודישער ליטעראטור"

אויף דער דאזיגער טעמא וועט מיטוואך, ד. 27 יאנואר, 9 אוונט, אין לאקאל פון יודישען פרויען-פערבאנד „וויזא", שענקעוויטשא 26, האלטען א פארטראג דער יונגער דיכטער ישעיהו שפיגעל.

נאכ'ן רעפעראט וועט דער דיכטער אויך פארלייענען זיינע אייגענע שאפונגען.

א ניי בוך פון דעם יונגען דיכטער יעקב פאפירניקאוו
(„גאלדענע זאמדען")

דער יונגער טאלאנטפולער דיכטער יעקב פאפירניקאוו האט זיך שוין קונה-שם געווען אין דער ליטעראַרישער וועלט מיט זיינע פאעזיע-ביכער: „אין זוניגען לאנד" און „רוים אויף שווארץ".

איצט איז אין פערלאג „אייגענס" ווארשא דערשינען זיין ניי בוך לידער אונטערן נאמען: „גאלדענע זאמדען".

פאפירניקאוו געהערט צו קערודיגסטע פון די יונגע ליריקער אין פוילען.

אין די קרייזען פון דער פראלעטארישער אינטעליגענץ ווערט צוגעגרייט א'אוונד געווידמעט פאפירניקאוו'ס לעצטע שאפונגען.

אין „ארוט"
לאכט מען און „מ'לאכט פון דער וועלט

דער שטורמישער ערפאלג פון דעם ערשטען פראגראם אין דעם סעזאן האלט אן מיט דער גאנצער קראפט, און אין „ארוט" גייט אונאיבערייסליך דער שלאגער-פראגראם א. נ. „מ'לאכט פון דער וועלט".

דער רוב פארשטעלונגען גייט אדורך ביי אויספערקויפטע פלעצער, און טאג-איין טאג-אויס שטורעמט עס אין „ארוט", ווי אין א קעסעל.

משמעות, אז דער לאדזער יוד וויל פערגעסען אין זיין פעקעל צרות, וויל הנאה האבען, און טאקי אויך מיטלאכען פון דער ביטערער וועלט...

היינט — 2 פארשטעלונגען: 7,45 און 10 א זייגער אין אוונט.

ראדיא-פראגראם
זונטאג, דעם 24 יאנואר 1932

10,00 גאטעסדינסט, 11,58 צייטסיגנאל, 12,15 סימפאניע, 3.20 לייכטע מוזיק, 3.55 פראגראם פאר קינדער, 4.30 גראמאפאן, 4,40 פארלעזונג 4,55 גראמאפאן, 5,15 פארלעזונג, 5,30 קאמף געגען שווינדזוכט, 5,45 קאנצערט. 7,00 פערשידענעס, 7,20 ספארט, 7,30 רעפערטואר, 8,15 קאנצערט, 9,55 ליטערארישע פערטעל שעה, 10,10 פארטעפיאן-קאנצערט, 10,40 קאמוניקאטען 10,50 לייכטע און טאנץ מוזיק.

Dr med. STUPEL

Ordynator-Roentgenolog Szpitala Miejskiego

האט בעניים די אויפנאהמע אין רענטגענאלאגיע אין דער לעטצניציע זגערושער 17 פון 12—6 נאכט. זונטאג פון 12 — 2 מיטאג.

אין ווענערישע קראנקהייטען אין דער היים אויף מיעלטשא-סקיענא 12 (שקארגא) טעל. 118-28 פון 7—9 אוונט. זונטאג פון 4—6 נאכט.

אונבעמיטעלטע און ארבייטסלאזע בעראטונגען אין דערהיים מיטוואך און זונטאג בחנם.

med.

H. LUBICZ

ספעציאליסט פאר הויט-. ווענערישע און געשלעכטס קראנקהייטען

צוריקגעקעהרט

צעגעלניאנא 7 (פריהער 43) טעל. 141-32

עמפאנגס-שעה'ן 8 — 10, 12 — 2 און 5 — 8, זונטאג אין יו"ט 9—1. פאר דאמען בעזונדערער ווארטע-זאל.

Dr. med

W. Eychner

אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען

וואוינט איצט 4 צעגעלניאנא 4

(נעבן קינא „משארי") טעל. 134-72

נעהמט אן פון 2 $^1/_2$ — 4 און פון 7 — 8 אוונד.

Dr. A. SZMIRGELD

ספעציאליסט פון נערווענקראנקהייטען

שפראכשטערונגען, (שטאמלען און אנדערע)

היילונג פון שוואך-עגטוויקעלטע און שווער-ערציהבארע קינדער

ul. SRODMIEJSKA Nr. 27

טעלעפאן 151-89 פון 5 ביז 7

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען

זאוואדזקא 1.

נאר פאר ווענערישע הויט-קראנקה, און מענער-שוואכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט כאפעציאליסטען פון אוראלאגישע און נערווען-קראנקהייטען. קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער הייל-קאבינעט לאסמעטיק.

— — טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אוונד. — — פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ. נעמט-אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג. — בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען. —

וויזיט 3 זל.

DR. MED. **J. LUBICZ**

כירורג-ארטאפעד

פאלודניאווא 9, טעל. 183-17

קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די רוקען און גלידער אייגענע פראצאוניע פון זעמלבע ארטאפעדישע אפאראטען ווי: ווקלאדקעס אויף פלאטפוסען, קינסטליכע הענד און פיס, גארסעטען א. ז. וו.

נעהמט אן פון 2.30 ביז 4.30 נאכמיטאג.

DOKTOR

H. WOŁKOWYSKI

צעגעלניאנא 4, טעל. 216-90

ספעציאליסט פאר הויט- און ווענערישע קראנקהייטען, מענער-שוועכע. אלע ארט אנאליזען, עלעקטראטעראפיע, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.

נעמט אן פון 8—2 און פון 5—9 אוונד.

בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען.

ביכער

א הילים

אויסצולייענען!

פוילישע און יודישע ביכער גיב איך א היים אויסצולייענען צו די ביליגסטע פרייזען אויף חודש און שטיק. איהר קריגט אויך צו קויפען בילינ דעמאקראטע ביכער, טעאטער-פיעסען און לידער. צו בעקומען ביים צייטונג-פערקויפער וועלניאזש אלטע-שטאט 1.

Dr. med.

Haltrecht

ספעצ.-ארצט פאר הויט און געשלעכטס-קראנקה., נעהמט א' פון 8—9.30 פריה פון 12.30—1.30 נאכמ. און פון 6 ביז 9 אוונט. זונטאג פון 9 ביז 1 בטאג.

פיעטריקאווער 10

טעל. 245-21

פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע פרייזען.

דאמען בעזונדער ווארטע-זאל

קלאנג-קינא-טעאטער
ZACHĘTA
26 זגערזשער 26
היינט און פאלגענדע טעג!
גרויסע פרעמיערע!
„דער דזשאז-קעניג"
אין די הויפט-ראלען:
LAURA LA PLANTE
JOHN BOLES
אויסער'ן פראגראם: קלאנג-צוגאבע.
נעכסטער פראגראם: „מיליך זונבעלע"
דער זאל איז גוט בעהייצט.
אנהויב אין געוו. טעג 4 נאכמ. שבת, זונטאג 12 בייטאג.

80% ביליגער, ווי איבעראל!
מעבעל
פון דער פיינסטער און בעסטער אויספיהרונג בעקומט איהר נור אין דעם ערשטקלאסיגען מעבעל-לאגער פון
Ch. Glikstajn
45 פעטריקאווער 45 (עק ושעלנא)
אויף לאגער עס-צימערן, שלאפצימערן און גאבינעטען ווי אויך עונצעלנע מעבעל-געגענשטענדע.
סענסאציע! א שלאפצימער בעקומט איהר נור פאר 950 זל.
א גארדעראבע, א גרויסער שפיגעל, צוויי בעטען מיט מאטראצען, 2 נאכט-שענקלעך, 1 טואלעטע, 2 שטיהלען, 1 פאטעל, 1 טישעל, 1 קאזעטקע. קומט און איבערציינט אייך! געדענקט די אדרעס!

44 וויכטיג פאר מחותנים! 44
קויפט נישט קיין
מעבעל
בעפאר איהר איבערציינט אייך נישט אין מיין מעבעל-געשעפט
Ch. ŁAZNIK
44 גדאנסקא (דלוגא) 44
טעל. 162-56
נאר ביי מיר קענט איהר בעקומען פערש. מעבעל שעהן, גוט און ביליג.
בעמ: כקויף אויך גענוצטע מעבעל, דיוואנעס א. ז. וו.
קומט און איבערצייגט אייך!
44 44

פערשרייבט אייער קינד וואס לערנט אין א פוילישער שולע אין דעם איינציגען מוסטערהאפטען רעליגיעזען בית ספר פאר קינדער, וואס לערנען אין פוילישע שולען
„תורה=ודת"
על. וואלבאשטשי (נייע שטאט) 6
פאר קינדער פון 5—14 יאהר.
דאס לעהר-פראגראם פון תורה ודת" נעמט ארום א קורס פון אלערליי למודי קודש (עברי, חומש, רש"י, נ"ך, דינים, משניות, גמרא), העברעאישע שפראך, יודישע געשיכטע א.ז.וו. און אלעס וואס א יודיש קינד דארף צו וויסען. דאס לעהר-פערזאנאל בעשטעהט פון די בעסטע פעדאגאגישע קרעפטען.
צוליב'ן קריזיס — הנחה-פרייזען.
קינדער פון 4—8 יאהר ווערען אהיימגעפיהרט דורך א ספעציעלען מענש.

Dr. med. J. SZMERŁOWSKI
אקושער-גינעקאלאג
נעהמט אן פון 3–5 נאכמ. און פון 7–8 אווענד
פעטריקאווער 17, טעל. 107-13

„SANATO"
כירורגיש-וועכנעריז-אנשטאלט
אגראדאווא 10, טעל. 213-57
1-טע און 2-טע קלאס
גינעקאלאגיש-וועכנעריז-אבטיילונג
ד"ר מעד. ש. אייגער, ד"ר מעד. י. בוים, ד"ר מעד. רייטלער-קוריאנסקא ד"ר מעד. וו. אייכנער
פרייז פון א געבורט
אין 2-טען קלאס צוזאמען מיט פערזיטונגס-מיטלען
200 זל.
אויפזיכט איבערן קינד ד"ר מעד. י. פאלאנסקי
כירורגישע אבטיילונג פון ד"ר מעד. מ. קאנטאר

יעדער איינציגער
מעבעל
האט זיך איבערציינט, אז פאר דיוואנעס, פאטעלען, נייה-מאשינען, גארדעראבען אז"וו צאהלט די העכסטע פרייזען
א. ווילצמאן שענקעוויטש 23
טעלעפאן 191-00.
ביי מיר איז שטענדיג פערשידען גענוצטע מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען.

אבטונג, געעהרטע קונדשאפט!

דערמיט מאך איך בעקאנט, אז איך האב אין מיין פריזיר-איבערגענומענעם
הערן-אין-דאמען-פריזיער-סאלאן
16 זאכאדניא 16
צוליב'ן קריזיס פערקלענערט די פרייזען.
ראזירען מיט קעלניש-וואסער . 30 גר.
שערען . . . . 50 גר.
איך עמפפעהל מיך דער ג. קונדשאפט. מיט אכטונג
פריזיער-איינהאבער
„MORYC" 278

מאטארען
עלעקטרישע נייע און גענוצטע, ביליגסטע קוועלע!
רעפאראטור=ווערקשטעלען
בוי פון קאלעקטארען און אויפוויקלונג.
אינסטאלאציעס עלעקטרישע פון אלע ארט
Reklamy NEONOWE.
Inż. J. REICHER i S-ka, Południowa 28, tel. 21-000

שרייבן שיין און שנעל
לערנט אויס דער בעריהמטער קאליגראף
ל. בערמאן אין 15 לעקציעס.
אויך ווערט אויסגעלערנט גוט שרייבען א יודישען בריף אין 15 טעג, אפילו דעם וואס קען גאר נישט. — די עלטער שפילט קיין ראלע נישט.
זאוואדזקא 19, 1. שט. פראנט.

רענטגעניצע
פון דאקטוירים - ספעציאליסטען
11 בזשעזשינער 11
טעלעפאן 137-63
ס'נעהמען אן דאקטוירים פון אלע ספעציאליטעטען
וואלינסקי, זאלצוואסער, לוביטש, סלא-באדסקי, הערשנער, שיפמאן, שטירגעלד, שמערלאווסקי,
ווי אויך וויזיטעס אין שטאט.
עלעקטריזאציע, אנאליזען, דענטיסטישער קאבינעט.

Dr. med. REICHER
פאלודניאווא 28, טעל. 20193
ספעציאל-ארצט פאר מענער=שוואכע-בעהאנדלונג
נעהמט אן פון 8—11 פריה און פון 5—8 אווענד.
זונטאג און יום-טובים פון 9—1 בייטאג.

צאהן-ארצט
JAKÓB KARMAZYN
לאדז, פאלודניאווא 2
פאר פערזיכערטע אין דער קראנקען-קאסע, וועלכע ווילען ביי מיר בעשטעלען קינסט. ציינער, ווערט דאס היילען און עקספערנען קראנקע ציינער גראטיס אויסגעפיהרט.

Dr. med. M. Lerner
ספעציאליסט פאר קינדער-קראנקהייטען
זאכאדניא 64, טעל. 113-09
נעמט אן פון 3 — 5 נאכמ. 181

Dr. Z. Rakowski
ספעציאליסט פאר אויערן-, נאז-, האלז- און לונגען-קראנקהייטען
11-טען ליסטאפאד 9
קאנסטאנטינער טעלעפאן 127-81
שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אן אין רענטגעניצע זגערזשער 17 פון 10 — 11 און פון 2—3

קאמוניקאט.
דערמיט מאך איך בעקאנט, אז צוליב'ן קריזיס האב איך די פרייזען אויף אלע צוקערווארען-אויסארבייטונגען
פערקלענערט ביז 20 פראצ.
אין טשאטשקעס זענען אין פערקויף צו 25 גר. די אויבענדערמאהנטע זענען אויסגעפיהרט פון די בעסטע און פרישסטע פראדוקטען, זאווי סוראגאטען — אהן שום ערזאצען, וואס זענען שעדליך פאר'ן געזונד.
מיר עמפפעהלען זיך דער געעהרטער קונדשאפט. מיט אכטונג
Dzierżawca znanej CUKIERNI, kuchni i „Piccolo" „Grand-Hotelu", Traugutta Nr. 1, tel. 105-94.
Marjan Dobryszycki. 189

Artyst. Zakład Fotograficzny
„POLONIA"
ŁODZ, Sw. JERZEGO Nr. 11.
דער פאטאגראפישער אטעליער „פאלאניא"
בעמיהט זיך שטענדיג צופרידענצושטעלען זיינע קונדען מיט זיין סאלידע ארבייט און פינקטליכע אויספיהרונג.
דעריבער כדי צו געבען אלע די מעגליכקייט זיך איבערצוצייגען, האב איך פערקלענערט די פרייזען אויף אלע ארט פאטא-גראפיעס און פארטרעטען. א חוץ דעם גיב איך צו
א פרעמיע! יעדער איינציגער, וואס בעשטעלט
6 ברוינע מ. פאטאגראפיעס 3 זל.
בעקומט א שפיגעלע מיט זיין אייגענער פאטאגראפיע אומזיסט.
בעמערקונג: אויפ'ן וואונש גיב איך ספעציעלע קאסטיומע צו די אויפנאהמען אהנגעטגעלטליך. מיט אכטונג
ארטיסט. פאטאגראפ. אטעליער
„POLONJA"
לאדז, יעזשעגא 11.
צופאהר מיט טראמוואי נומ' 3. אונגה.: דיפל. פאטאגר נוטערמאן

שניידט אויס דעם קופאן!
דעם קופאן דארף מען פארצייגען ביים בעשטעלען 6 פאטאגראפיעס ברוין אויף זייד אהן אונטערשיד וואס פאר א פאזע 1 אדער 2 פערזאן און א שפיגעלע מיט זיין אייגענער פאטאגראפיע און דערצו — איין פאטאגראפיע מיט א שעהן רעהמעל. —
נור 2.25

Samochody
i motocykle używane
Kupno, sprzedaż, komis, zamiana.
Auto-Agencja
Gdańska 82 tel. 189-28

קליינע אנאנסען

פרייז פון אנ'אנאנס ביז 15 ווערטער נור 1 זל.

א פראנט-צימער צו פערמיטען פאר 2 יונגע-לייט און פריילינס. צו ערפאהרען פילסודסקי-גאס 56, וו. 6. 521

א צימער צו דינגען דירעקט ביים הויז-ווירט פאדרושעטשנא גאס 15. טעלעפאנישע אויסקינפט 168-03 און 192-90. 526

Lokal sklepowy z urządzeniem i mieszkaniem lub bez do oddania tanio Wiadomość 11-go listopada 26, m. 9. 619

א שטוב מיט א קיך צו א ביליגען פרייז איז פון זאפארט איבערצוגעבען. קילינסקיעגא 40. ביי ש. גלעזער, וואהנ. 146. 530

צו דינגען און פערדינגען פערשידענע וואוי-נונגען אין אלטע און אין נייע הייזער מיט אלע בעקוועמליכקייטען אויף מאנאטליכע דירה-געלד. גע-וועלבע, געשעפטס- און פאבריקס-לאקאלען. מעב-לירטע צימערן, הייזער, ווילעס, פלעצער פון פער-שידענע פרייזען. יעדער קויפט און פערקויפט. נאר דורך דער ביורא „לאקום", וואס ערלעדיגט פינקטליך און סאליד. איינהאבער יוסף קארמעסער און קאמפ. אינפארמאציעס אהן בעלוינונג, פיעטריקאווער 62, פראנט 2. שטאק, טעל. 166-15 טעטיג פון 8 פריה ביז 8 אווענד.

פערשידענעס

עס ווערט געזוכט צו בעשעפטיגען 12-ער און 14-ער שטריקמאשינען פאר הענדשקעס. זיך צו מעלדען אין אדמיניסטראציע אונטער „האנדשוה".

אכטונג, זאקען-פאבריקאנטען! די אויסארבייט-טונג פון רעגולער צו קינדער שקארפעטען אויף פיינע שליטען פון 32 צויר אויף פין 24. צו קאנ-קורענץ-פרייזען. מיכאלאוויטש, זאכאדניא 50.

Zaginiony został weksel na zł. 50.– pł. 18 3–32 z wystawienia Ch Wajnrajch. Weksel zostaje unieważniony. Zwrócić takowy do M. Abramowicza, Zgierska 40. 525

עס איז נויטיג

א שניידערין מיט אנ'אייגענע מאשין קען זיך מעלדען צו זילבערבערג, בזשעזשינער 17. פראנט, 1-טער שטאק.

ס'קענען זיך מעלדען אין סינאגאגע-כאר סאליסטען א סאפראן און אנ'אלט מיט געשולטע שטימען. צומעלדען זיך יעדען מיטוואך אין סינא-גאגען-כאר-צימער. 522

ס'ווערען געזוכט אגענטען צו עטליכע אר-טיקלען פון ערשטען געברויך. געזיכערטע פרנסה בעגען קויציע. צו ערפאהרען אין אדמיניסטראציע פון דער צייטונג. 435

א יונגעל פון דער פראווינץ ווערט געזוכט צו א לייכטע בעשעפטיגונג. צעגעלניאנא 7, רעכטע אפיצינע, 1-טער שטאק.

לאקאלען

א שאפע מיט א קאנצעסיע, געאייגנעט אויף א שמאטשארניע, געמעבלירטע רעמיזע, געאייגנעט אויף א טישלעריי אדער זייפען-זידעריי א.ז.וו. אויך אנ'איינצעל צימער, זאווי א שטוב מיט א קיך פון זאפארט ביליג איבערצוגעבען אויף ליטאמירסקא-גאס נעבען דער זגערזשער. צו ערפאהרען גדאנסקא 8, 2. שט., פראנט, שומאן. 536

ביליג צו פערדינגען 2 אדער 3 מעב-לירטע צימערן מיט א בעזונדערן איינגאנג און אלע בעקוועמליכקייטען. צו ערפאהרען וואלבאדניא-גאס 39, 2-טער שט., וו. 33. 535

אוועקצוגעבען 2 שטובען מיט א קיך מיט בעקוועמליכקייטען, קאנצעסיאנירטע קראמט, נעבען וואלבאדניא, שרעדניא. ביליג דירה-געלד. צו ער-פאהרען אויף זגערזשער 9, ביי קנאפף. 537

אבאנעמענטס-פרייז: אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט צושטעלען א היים, אויף דער פראווינץ 6—50 א חודש אין אויסלאנד — 8 זל.
פאר'ן אינהאלט און טערמינען פון די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך.
די אדמיניסטראציע איז אפען בייטאג און ביינאכט.

אנאנסען-פרייזן: פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען
אין טעקסט—40 . . . . . . 60— . . 4
נאכ'ן טעקסט—12 . . . . . . 18— . . 8
אויסער דעם שטעלט 50 פראצ. פאר ער. אויפל. 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א ווארט

Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg. Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 7[illegible]